

Pomurski VESTNIK

MURSKA SOBOTA, 19. avgusta 1965
Leto XVII. — šte. 32. Cena 50 din

POMURSKI VESTNIK
IZHAJA OD FEBRUARJA 1949 — NAJPREJ KOT TEDNIK
»LJUDSKI GLAS«, NATO OD JULIJA 1952 KOT
»OBMURSKI TEDNIK«, DO PREIMENOVANJA V
SEDANJI NASLOV, KOT GLASILO OKRAJNEGA
ODBORA SZDL. OD JANUARJA 1963 IZHAJA LIST
KOT TEDENSKO GLASILO OBČINSKIH ODBOROV
SZDL SLOVENIJE V POMURJU. LIST IZDAJA
ČASOPISNO-ZALOŽNIŠKO PODJETJE »POMURSKI
TISK« V M. SOBOTI — DIREKTOR ŠTEFAN ANTALIC
— LIST UREJA UREDNIŠKI ODBOR. ODGOVORNI
UREDNIK ŠTEFAN BALAZIČ. NASLOV UREDNIŠTVA
— MURSKA SOBOTA, KIDRIČEVA UL. 4. TEL. 21-383

Nekaj primerov neutemeljenih podražitev

Tržna inšpekcija je ugotovila nekaj primerov neutemeljenih podražitev ter za posamezne primere dala predlog za kaznovanje. Gostinsko podjetje Jeruzalem v Ljutomeru je na nedavni prireditvi pri ljutomerskih ribnikih prodajalo porcije odojka po 800 din. Nabavna cena odojka je bila 600 din za kg žive teže. Pri 70 odst. klavnosti naj bi bil pribitek k temu 180 din pri kg in 90 din pri kilogramu za klanje, kar da skupaj 870 din. K temu bi smeli prišteti 100 odst. režijo, kar da 1.740 din za kg, prodajna cena pa je bila za kg odojka 2.400 din.

Na omenjeni prireditvi so za 150 dinarjev dražje prodajali tudi vino: v gostišču je po 600, na prireditvi je bilo po 750 din.

Pri Prleku so ugotovili, da znaša povprečna podražitev jestvin in pijač 28,7 odst. Kalkulacij nimajo nobenih, cene je moč ugotoviti le po ceniku v gostinskem lokalni!

V ljutomerskem Mlekoprojektu so vkalkulirali v cene proizvodov tudi 20 odst. povvišanje osebnih dohodkov, čeprav za to ni utemeljenih razlogov, saj dobivajo zaposleni le akontacije.

Zasebni pek v Segovcih je pričel prodajati beli kruh po 220 din za kg še preden je občinska skupščina oziroma pristojni organ sklepal o novih cenah.

V radenskem zdravilišču so določili cene cigaretam Vis za 50 dinarjev višje kot je bila uradna podražitev, dalmatinski pršut pa so podražili od prejšnjih 350 na 850 din za porcijo.

S POSVETOVANJA SEKRETARJEV ZK V LJUTOMERU

Ukrepati proti navijačem cen

Prejšnji teden so se zbrali v Ljutomeru sekretarji občinskih komitejev (ZK M. Sobota, G. Radgona, Ljutomer, Lenart, Ormož in Ptuj). Razpravljali so s sekretarjem CK ZKS Albertom Jakopičem o negativnih pojavih, ki spremljajo izvajanje gospodarske reforme.

Ugotavljali so, da se je s pretiranim, nepreračunanim in tudi neutemeljenim povišanjem cen začelo rušiti vse pozitivne težnje gospodarske reforme ter da taka gibanja grozijo, da bodo naše gospodarstvo pripeljale v še težji položaj. Zato je nujno, da se pozorno spremlja vsako povišanje cen ter tudi ukrepa

proti odgovornim ljudem, zlasti še če so člani ZK. Navajali so vrsto primerov, ki so bili odkriti prav v zadnjem času, malomarnega in neodgovornega trošenja družbenih sredstev.

Na sestanku so med drugim tudi obširneje govorili o vlogi kmetijskih zadrug, ki so s svojo dejavnostjo nezadovoljujejo kmetovalcem, ker so se preusmerile zgolj na trgovino, začele iskati visoke marže, ki so potrebne za vzdrževanje upravnega vodstva, zanemarjajo pa sodelovanje s kmeti. Ugotavljali so, da bo potrebno vsebino delovanja kmetijskih zadrug spremeniti.

Med aktualnimi nalogami, ki čakajo Zvezo komunistov in druge politične sile so posvetili največ pozornosti zame-

njavi direktorjev delovnih organizacij, ki to funkcijo opravljajo že 8 ali več let. To bo prvič po sprejetju ustave, da se bo tudi pri vodilnih ljudeh v delovnih organizacijah uveljavilo načelo rotacije. Ker bo zamenjava zajela precejšnje število direktorjev, bo potrebno še sedaj misliti na ljudi, ki bi jih zamenjali.

GRADNJA OSNOVNE ŠOLE NA KAPELI

Te dni je gradbeno podjetje »Pomurje« pričelo z zemeljskimi deli za gradnjo nove šole na Kapeli. Dosedanja šola je zelo stara in poleg tega je prostorno zelo majhna, saj je bil pouk v treh izmenah.

Na področju gornje-radgonske komune ni bilo že več kot 50 let zgrajene nobene nove šole, zato je ta gradnja toliko pomembnejša. V vsej občini je namreč šolskih otrok 3.346.

Čiščenje vodnjakov

Sanitarna inšpekcija občine Gornja Radgona je na vsem področju, katerega je v preteklem tednu poplavila reka Mura in Sčavnica, izvršila dezinfekcijo in dezinsekcijo za-

radi zaščite zdravja pred morebitnimi črevesnimi nalezljivimi boleznimi.

V ta namen je bila organizirana zdravstvena skupina 12 ljudi, ki je na vsem območju klorirala vode in mesta, kjer se je nabrala razna nesnaga od vode, posipala s klorovim apnom. V ta namen je bilo potrebnih 600.000 dinarjev.

Predhodno pa je gasilsko društvo iz Gornje Radgone izpraznilo vse vodnjake na poplavljenem območju. Izčrpavanje te motne in neuporabne vode iz vodnjakov je stalo 300 tisoč dinarjev.

Vsekakor se je prav sanitarna inšpekcija zahvaliti, da na vsem področju ni prišlo do nalezljivih bolezni, ki so kaj pogosto ob takih pojavih.

Osmi razred posebne šole

Posebna šola Gornja Radgona, ki je imela v zadnjem šolskem letu 101 učencev, bo z novim šolskim letom odprla še osmi razred. Od sedaj so morali otroci, moteni v duševnem razvoju, obiskovati 8. razred v Celju, to pa v glavnem zato, ker jih je bilo premalo. Stroški šolanja za te otroke so bili preveliki, saj so znašali mesečno za enega 80 tisoč dinarjev; v to je šteta šolnina in vzdrževanje v internatu.

Kako v prihodnje v gradbeništvu?

Gradbeno podjetje Pomurje se je v novih pogojih gospodarjenja znašlo v povsem spe-

cifični situaciji. Ukinjene investicije predstavljajo za podjetje bolečo točko, ker so z delom v večini primerov vezani na večje gradnje.

Gradbeni obrat je v prvem polletju, ko še ni bilo moč opaziti zmanjšanje del, zaključil finančni periodični obračun v višini 53,80 odst., kar ocenjujejo v podjetju zadovoljivo. Pričakujejo pa v drugem polletju znaten padec planirane realizacije. Obrat oprekearne je zaključil polletno realizacijo nekoliko slabše, saj je izpolnil predvideni plan le s 37,93 odst. Delno gre v tem obratu opravičilo zaradi izpada proizvodnje, ker je v rekonstrukciji. Postopna modernizacija bo omogočila znatno povečanje proizvodnje v naslednjih letih.

Tako kot se za opekarno v prihodnje predvidevajo boljši pogoji gospodarjenja, ker so se sprostile tudi cene opečnim izdelkom, pa na drugi strani gradbeni obrat še ne ve, če bo imel dovolj dela.

Prihodnje leto subvencije za stanarine

Po resoluciji o nadaljnjem razvoju stanovanjskega gospodarstva naj bi stanarine zagotavljale sredstva za kritje stroškov upravljanja in vzdrževanja stanovanj ter sredstva za zamenjavo oziroma novo gradnjo stanovanj. Po temtako bo stanovanjski prispevek iz delovnih organizacij še naprej osnovni namenski vir (do leta 1970) za razširjeno reprodukcijo stanovanj in se bo poslej zbiral v skladih skupne porabe pri delovnih organizacijah, delovnih skupnostih oziroma pri skladih socialnega zavarovanja (za upokojeince in invalide).

Odslej pa bo postala, postopoma vsako leto večji vir za razširjeno reprodukcijo stanovanj stanarina, ki bo na-

raščala v breme stanovalcev vse do leta 1970, ko naj bi stanovalci plačevali že celotno, ekonomsko stanarino iz svojih družinskih proračunov. Začenši s 1. januarjem 1966 pa do 1. januarja 1970 bodo stanarine naraščale torej postopoma, razlike pa bodo delovne organizacije, delovne skupnosti oziroma socialno zavarovanje subvencionirali iz namenskih sredstev stanovanjskega prispevka.

Spričo dejstev, da bodo morali občani plačevati akontacije za nove stanarine že od 1. avgusta 1965 dalje, pa ni mogoče začeti s subvencioniranjem povečanih stanarin že s pričetkom veljavnosti odloka o akontaciji, ampak smo le slišali, da bodo razlike za povečane stanarine subvencio-

Spoštovani naročniki in bralci!

V zadnjih dneh so se uredništva vseh slovenskih časopisov s posebnimi opozorili obrnila k bralcem, jih obvestila o podražitvah časnikov ter jih hkrati tudi zaprosila, da še nadalje ostanejo zvesti svojemu časopisu. Žal tudi mi ne moremo mimo takega poziva, ki nam ni niti najmanj ljub, saj vemo, da je ta ukrep prizadel tudi marsikatero naročnika, zlasti so nezadovoljni tisti, ki niti niso dolgo naročniki Pomurskega vestnika in so se naročili nanj, ker je bil pač najcenejši, saj spomladi nismo podražili časopisa, kot so to storili drugi. V pismih nekaterih, ki jih zadnji čas dobivamo, je čutili nezadovoljstvo, zlasti pa nam še zamerjate, ker smo zmanjšali obseg časopisa, ob tem pa ga podražili. Dolžni smo vam seveda tudi pojasniti in zato ne bo odveč, če vas nekoliko podrobneje seznanimo z našim položajem.

Na zadnji seji je izdajateljski svet soglašal s predvidenim povišanjem, ki ga je sprejel svet delovne enote in tako stane s 1. avgustom Pomurski vestnik v prodaji 50 din za izvod, letna naročnina 2.400 din. Za inozemstvo 5.000 din. Obseg bo septembra tak kot je bil prej. Sedanji obseg časopisa 6 strani je namreč sestavni del letnega programa, ker so nam bila zagotovljena sredstva od ustanoviteljev za 6 strani, izhajali smo na 8 straneh zaradi večjih dohodkov pri oglašitvah, ob tem se odločili za zmanjšanje obsega v poletnih mesecih, ko tudi redakcija ni vsa na delu in tudi dogajanje ni tako razgibano kot v ostalih mesecih. Zato zmanjšanje obsega ni stalno, ampak začasno kot vsako leto in prosimo, da ga razumete. Sicer so pa tudi vsi ostali časopisi v tem poletnem času zmanjšali obseg iz podobnih razlogov kot mi.

Obljubili smo vam tudi, da vas podrobneje seznanimo, zakaj smo zvišali ceno. Naj ob tem še mimogrede omenimo, da smo pa še vedno med najcenejšimi. Ali je povišanje cene bilo nujno? Reči moramo, da drugače ni bilo mogoče. Izračuni za prvo polletje so pokazali, da vsak izvod Pomurskega vestnika stane 81,6 dinarjev ter je pri vsakem izvodu izgube (pri lastni ceni časopisa) 38,5 dinarjev. Naši ustanovitelji nam tudi niso nakazali obljubljenih in v proračunih sprejetih dotacij, tako da smo prvo polletje zaključili z izgubo. Po izjavah ustanoviteljev pa tudi ne bomo dobili od njih tolikšnih sredstev, kot so jih obljubili in zato je nujno zvišanje naročnine.

Reakcija na tak ukrep je bila pričakovana. Nekateri naročniki so začeli odpovedovati časopis, vendar pa ne v tolikšni meri, kot smo pričakovali, kar kaže, da ima časopis zvestih prijateljev, ki mu tudi oprostijo oziroma razumejo začasne težave, ker vedo, da jim bo zopet v zadovoljstvo in nepogrešljiv prijatelj, čim mu uspe te težave premagati. Upamo, da nam bo to uspelo v kratkem in prepričani smo, da tistih, ki so nam ostali zvesti tudi v tem času, ne bomo razočarali. Prepričani smo pa tudi, da se bodo tudi mnogi izmed tistih, ki so sedaj odpovedali naročnino, kasneje zopet naročili na časopis, zato menimo, da ne bo odveč malo potrpeti. V uredništvu in upravi iščemo vse možnosti za zmanjšanje stroškov pri tistih stvareh, ki se jim lahko odrečemo, da bi ohranili dosedanj obseg in tudi kvaliteto. Zato še enkrat prosimo bralce in naročnike, da to upoštevate.

Uredništvo in uprava Pomurskega vestnika

Izraziti primeri špekulacije na zatožni klopi

S sprostitvijo cen nekaterih izdelkov je bilo pred delovne in druge organizacije postavljena druga naloga, ki pa je niso bili nekateri v stanju rešiti: da bi cene postavili na ekonomsko osnovo, katero bi tržišče lahko preneslo. Zaradi tega se v tem času ne smemo čuditi, če ima tržna inšpekcija polne roke dela, ker zbira morebitne podatke, ki jih javni tožilec potrebuje za uvedbo kazenskega postopka zoper pretirano zviševanje cen in marž.

Okrožno javno tožilstvo v Murški Soboti je doslej prejelo nekaj prijav, na osnovi katerih so uvedli gospodarsko kazenski postopek. Med prvi-

mi je bila prijava zoper soboško podjetje Mlinopek, ki je v svojih podružnicah v Soboti in Petrovcih zvišalo ceno kruhu pred uveljavitvijo odlo-

ka občinske skupščine v M. Soboti. V prijavi je navedeno, da je podjetje s to okoristitvijo pridobilo skorajda pol milijona dinarjev proti pravne premoženjske koristi. Ta gospodarsko kazenski postopek ima že v razpravi mariborsko javno tožilstvo.

Soboško okrožno javno tožilstvo je v ponedeljek uvedlo drugi gospodarski kazenski postopek zoper Kmetijsko zadruho v Lendavi in odgovorno osebo. Postopek je tožilstvo uvedlo zaradi gospodarskega prestopka špekulacije v prometu blaga. Zadruga je namreč od 26. julija naprej zaračunavala po 110 ali 120 dinarjev marže za vsak kilogram odkupljene žive teže goveje živine. Podoben postopek je v pripravi tudi zoper KIK Pomurka, obratu KZ v Soboti, ki so v nekaterih primerih zaračunavali maržo odkupljene živine tudi do 100 dinarjev za kilogram. V tem primeru še tržni inšpektorji niso zbrali potrebne dokumentacije, ki je za to potrebna.

VREME

VREMENSKA NAPOVED za čas od 19. do 29. avgusta.

Med 20. in 22. avgustom deževje z ohlajitvijo. V ostalem lepo vreme. Okrog 29. avgusta poslabšanje.

Dr. V. M.

Ceški zabavni ansambel „Synkopa“

Letošnja Radenska srca

V soboto je bila že tretjič zabavna prireditev »Radenska srca« z izvolitvijo treh src. Letos je bilo kar precej kandidatov, sicer predvsem od drugod, največ iz Maribora. Med njimi je posebna žirija izbrala za najlepše dekletje prvo radensko srce Subotičanec Džurdžo, za drugo lepoticico in drugo srce Zei Tatjano in tretje mesto prisodila Podkrajšek Tatjani.

Tudi letošnja prireditev je bila organizacijsko zelo dob-

ra, vendar pa ni tako zadovoljila občinstva kot prejšnje in to predvsem zaradi češkega zabavnega orkestra, ki ni našel pravega stika z občinstvom. Pa tudi program sam je bil poenostavljen in precej manj domiselni kot je občinstvo po prejšnjih prireditvah pričakovalo. Kljub temu pa so bili vsi gostinski prostori in tudi okolica bazena polni do zgodnjih jutranjih ur.

V soboških mesnicah znižali ceno mesu

V soboških mesnicah so prejšnji petek začeli prodajati svinjsko meso po nižjih cenah, tako da sedaj stane kilogram svinjskega mesa prve kategorije (stegno, pleča) — 1190 din. Stara cena tega mesa je bila 1370 din. Svinjska rebra, ki so prej stala 970 din, stanejo po novi ceni 630 din. Goveje meso prve kategorije (stegno, pleča) — 1700 din, prej — 1770 din za kilogram. Telečje meso (stegno, pleča), ki je prej stalo

2070 din, stane po novi ceni 1920 din. Drobovino prodajajo po sledečih cenah: goveja jetra — 390 din, goveja pljuča — 130 din, telečja jetra — 1570 din, telečja pljuča — 250 din, svinjska jetra, ledvice in srce — 670 din, možgani vseh vrst — 490 din. Piščanci so v prodaji: prva kategorija — 1000 din, druga pa 850 din za kilogram.

V gostinskih lokalih so zaradi znižanja cen mesu znižali obrok svinjske pečenke za 50 dinarjev.

RAZPIS

za vpis slušateljev v I. letnik oddelka za odrasle na Ekonomski srednji šoli v Murski Soboti.

Pogoji za vpis so razvidni z oglasne deske na šoli.

Prošnje sprejemamo do 25. avgusta 1965.

Razporeditev na prakso vseh rednih dijakov (II., III. in IV. letnik) bo v soboto 28. avgusta 1965, ob 8. uri

Redni pouk novincev (I. letnik) prične 1. septembra 1965, ob 8. uri.

UPOR ČRNCEV V ZDA

Sredi prejšnjega tedna so se začeli v znanem industrijskem kraju Los Angelosu, kjer so tovarne letal, najhujši rasni neredi v zadnjih desetletjih v ZDA. Neposreden povod je dala aretacija nekega črnca pod obtožbo, da je pijan. V tem gospodarsko precej razvitem mestu je 12 odstotkov črnkega prebivalstva ali 335.000 ljudi. Vsako leto jih pride tudi na tisoče iz raznih krajev ZDA. Za črnsko skupnost je bil rezerviran tudi poseben in od ostalega ločen del mesta. Toda črnci v tem mestu ne živijo (enako kot v drugih ameriških mestih) enakopravno z ostalim prebivalstvom. Diskriminacija pri zaposlov., nastavitvi in šolanju kakor tudi surovo ravnanje policije so razlogi, ki so zanetili požar. Seveda velik del črncev prizadeva tudi neuspeh mirnega boja, s katerim so si hoteli pridobiti enakopravnost z belim prebivalstvom ZDA.

Upor v Los Angelosu so začeli mlajši črnci, katerim so se pridružili tudi starejši. Po podatkih policije so črnci tako zrevoltirani, da je za vsakega belca nevarno stopiti v njihov del. Uporniki, ki jih je okrog 7.000, so tudi zažgali in razbili nad 80 trgovin, mnogo avtomobilov in drugega. V spopadih med policijo in narodno gardo ter uporniki je bilo mnogo ranjenih in ubitih. Vojska je upornike potisnila na ozemlje, ki meri 60 kv. kilometrov in nato začela stiskati obroč. Toda rasni neredi so se začeli tudi v Chicagu.

Rasni neredi v Los Angelosu so vzbudili izredno močan odmev v ZDA in pa tudi po svetu. Za ZDA so to izredno resna opozorila, saj je že dalj časa znano, da je zaradi brezposelnosti, zatiranja in neenakopravnosti vsaka črnska skupnost podobna sodu smodnika, ki se lahko vsak trenutek vname. Sedanji položaj je namreč tudi skrajno resen. Dogodki so povzročili nemire v drugih ameriških mestih, kjer črnci zahtevajo enakopravnost in enake državljanске pravice. Policija vsak nastop za rasno enakost brutalno zatira, aretirajo demonstrante in tudi strelja nanje, kar še seveda povečuje nezadovoljstvo.

STRAHOTNE POPLAVE V ČILU IN MEHIKI

Prejšnji teden so nad južnoameriško državo Čile divjale strahotne nevihte, ki so povzročile velikansko škodo. Nad deset tisoč ljudi je ostalo brez strehe, na tisoče naseljen v južnem delu države v dolžini 1500 kilometrov je bilo odrezanih od sveta. Usedati se je začela zemlja in tako so pretrgane vse poti pa tudi železniške proge. Po nepopolnih podatkih so poplave terjale ogromno žrtev, škoda pa je mnogo večja od tiste, ki jo je povzročil katastrofalni potres.

Tudi v Mehiki so nalive, kakršnih ne pomnijo. 4. av-

gusta so se začeli nad nekaterimi pokrajinami zgrinjati oblaki in od takrat neprenehoma dežuje, tako da so mnoge pokrajine povsem pod vodo in odrezane od sveta. Več sto ljudi je ostalo brez strehe. Voda je zalila mnoga naselja, pa tudi v glavnem mestu je poškodovanih mnogo hiš. Mnoge reke so prestopile bregove in se razlile po poljih ter tako povzročile ogromno škodo.

Med katastrofami, ki so v zadnjih dneh prizadele nekatere kraje, je potrebno omeniti tudi hud požar v Srinagaru, glavnem mestu Kašmira, ki je sporno ozemlje med Indijo in Pakistanom ter se zato že leta in leta vrstijo na teh mejah spopadi med obema državama. Požar je izbruhnil blizu vladine palače in upepelil nad 300 hiš, v glavnem lesenih. Po izjavah predstavnika vlade so gasilce pri gašenju motili »pakistanski vtihotapljenici«. V Kašmiru je izbruhnil tudi upor in dežela je zopet nemirna, čeprav je kazalo, da bo po spopadih letos maja vsaj za krajši čas premagana kriza in da se bodo odnosi med obema državama tudi uredili.

GRČIJA SE V KRIZI

Grčija je še vedno brez vlade, čeprav zadnje vesti kažejo, da ji bo uspelo vsaj začasno rešiti hudo politično krizo in sicer vsaj z delno zmago monarhije. Po grški ustavi mora kralj zaupati sestavo vlade voditelju najmočnejše stranke, toda mladi kralj Konstantin tega ni hotel, pač pa je poskušal z intrigami, povezovanjem z različnimi skupinami in tudi pritiskom najti nekoga drugega, ki bi vodil vlado. Čeprav je vladajoča stranka unije centra, ki jo vodi Papandreu, kazala dokajšnjo enotnost v boju proti kralju, pa vse kaže, da se utegne razbiti. Papandreu sicer podpira večina poslancev (110), vendar po informacijah, ki jih uradno niso potrdili, nameravata bivša voditelja unije centra Stefanopolus in Cirimokos osnovati neodvisno skupino in se ločiti od Papandrea. Pripravljena sta sprejeti tudi mandat za sestavo vlade, ki ga bo kralj zaupal verjetno Stefanopolusu. Čeprav njuna skupina nima zadostne večine, pa bi verjetno podprle druge. Tako je bila začasno rešena vladna kriza, čeprav bi vlada imela v parlamentu hudo opozicijo, težave pa zaradi gospodarstva. Poleg tega pa so grške množice čedalje bolj naklonjene Papandreu in mu nudijo vso podporo.

300 šivalnih strojev

z okroglim čolničkom, domala novi, Singer, Pfaf, Bernina in podobno, ugodno prodamo po 400 avstrijskih šilingov. Pogreznjeni stroji od 700 Sch, cickak od 1.200 Sch dalje.

Pirker, Graz
Schönaugasse 43, Avstrija

„Likar“, zmagovalac ljutomerskega derbija

NEZNANI VOZNIK JE POBEGNIL

Pred mostom v Črenšovcih se je 9. avgusta dogodila prometna nesreča na cesti drugega reda med mopedistom Terezijo Duh iz Melinca 23 in neznanim voznikom tovornega avtomobila. Voznik tovornega avtomobila je pri srečavanju zavozil nekoliko na levo, tako da je mopedistka morala zavoziti na rob desnega cestišča in zadela z roko v obcestni kamen. Pri tem si je zlomila roko.

S KOLESOM STA PADLA

Zaradi neprevidnosti prevoza otrok na kolesih se je dogodilo že dosti nesreč. Na ta način sta se minulo soboto prevrnila tudi Franc Rubič in njegov vnuk Miran. Iz Martjanec v Soboto sta se pripeljala na kolesu do Lendavske ceste srečno, vendar sta pred hišo 58 padla. Na kolesu ni bil montiran sedež, ki je predpisan za prevoz otrok, zato je Marin vtaknil nogo med žbice prvega kolesa. Franc Rubič se je težko poškodoval.

3. Jelšan (Lojze Gorjanc — Kranj) 1:31,7.

Handicap: 1. Typoko (Hanes Tauschitz — Avstrija) 1:25,1. 2. Landič (Andrej Boljkovič — Ljubljana) 1:25,3. 3. Pluton (Bojan Pušenjak — Osijek) 1:25,3.

Dirka za slovensko prvenstvo za dveletne kasače na 1400 m: 1. Nimfa (Jože Hercog — Vosek) 1:29,6. Distinta (Marko Slavič — Ključarovič) 1:39,4. 3. Fini (Ldvik Slavič starejši) — Grabe) 1:41,4.

Jugoslovanski kasaški derbi za enovprežne štiriletne kasače 3.300 m: 1. Likar (Radovanovič — Beograd) 1:28,9. 2. Mignon (Memeta — Beograd) 1:29,1. 3. Divica (Aca Pukmurovič) 1:32,5.

Enovprežna vožnja za 3 — 12 letne kasače 2.000 m: 1. Sanda (Mirko Janžekovič — Veržej) 1:39,6. 2. Dindora (Tone Mahovec — Lenart) 1:34,4. 3. Jerka (Jože Hercog — Vosek) 1:35,3.

ZA VOLANOM JE ZASPAL

Na cesti tretjega reda Križevci — Kobilje se je 9. avgusta v jutranjih urah v Prosenjakovcih pripetila prometna nesreča. Voznik dostavnega avtomobila Stefan Murec iz Krajne 46 je vozil po ravni cesti in med vožnjo zaspal za volanom. Vozilo se je prevrnilo v levi obcestni jarek. Na avtomobilu je nastala škoda za 150 tisoč dinarjev.

UDARIL JE V BETONSKI KAMEN

V noči iz sobote na nedeljo se je v Lomanoših pripetila prometna nesreča. Alojz Kralj iz Zagajskega vrha 17 se je peljal z dvosedežnim mope-

dom skozi Lomanoše v smeri Zagajskega vrha. Pri srečavanju z nekim osebnim avtomobilom je zavozil preveč na desno ter je zapeljal s ceste na trato, po kateri je peljal še nekaj metrov in nato se zvrnil v jarek. Mopedista je vrglo na drugo stran jarka, kjer je udaril v betonski kamen.

dom skozi Lomanoše v smeri Zagajskega vrha. Pri srečavanju z nekim osebnim avtomobilom je zavozil preveč na desno ter je zapeljal s ceste na trato, po kateri je peljal še nekaj metrov in nato se zvrnil v jarek. Mopedista je vrglo na drugo stran jarka, kjer je udaril v betonski kamen.

Z MOPEDOM V TELEFONSKI DROG

Na ostrem levem ovinku v Petanjcih se je minulo nedeljo v opoldanskih urah zaletel v telefonski drog mopedist Slavko Marinič iz Kapelskega vrha 51. Potem, ko je prevozil že skoraj do polovice ovinka, se je nenadoma ozrl. Zgu-

Mati ga je zapustila, ko je bil star eno leto, sama pa je

Milan Trojak: „Po 34 letih bom videl svojo mater“

odšla po svetu. Dalj časa ni vedel za njo. Kot so mu pozneje pripovedovali, je bila zadnjič doma ko je bil star

bil je oblast nad kolesom in v naslednjih trenutkih se je zaletel v telefonski drog. Mopedist je dobil hude telesne poškodbe. Vozil je brez vozniškega dovoljenja.

PADEL JE Z MOPEDOM

V soboško bolnico je bil pripeljan 9. avgusta opoldan mopedist Anton Kosi, ki je izven vasi Hrastje Mota padel z mopedom po cesti. Mopedist doma iz Destnjaka 20 se je peljal iz Radenec proti Ljutomeru. Na močno posipani cesti ga je pričelo zanašati, zaradi česar je padel. Pri padcu je dobil težje telesne poškodbe. Vozil je brez vozniškega dovoljenja.

pet let. Z ženo sta jo spet našla preko pisem. Tako so si dopisovali vse do leta 1955, od takrat naprej pa ni bilo nobenega odgovora več, čeravno se je on čisto oglasil s pismi ali kartico. Zadnji glas je torej prišel iz Francije leta 1955. Od takrat naprej ni imel od nikoder več sledu za svojo materjo in tako je Milan dom neval, da je mrtva. Ker je v Centibi podedovala dedščino, je letos v juniju vložil preklc, da je mrtva. Ni trajalo dolgo časa, ko se je mati po tolikih letih zopet oglasila, ko je zvedela, da jo sin proglašja za mrtvo. Želi si videti sina in njegovo družino, ki šteje štiri člane.

Milana je vest, da mu mati še živi, kajpada vradostila. Tako je sklenil, da jo bo v kratkem obiskal. Mati sicer želi, da bi se za vedno preselil z družino v Francijo, za kar pa se Milan še ne more odločiti. Če mu bo uspelo priti do svoje matere, ki še živi, bo to enkratno doživetje, katerega si želi polnih 34 let.

Narodopisna žlahtnina na radgonski razstavi

Občinska zveza svobod in prosvetnih društev G. Radgona je pretekli teden imela v gosteh odlična predstavnika mariborskih likovnih umetnikov Lajčija Pandurja in Janeza Vidica.

Izpopovedno sta oba slikarja uglašena na živopisano ljudsko tradicijo in na usodo malega človeka. V likovno-kreativnem pogledu pa gre za dve povsem različni in samorasli umetniški osebnosti.

Prisotnost LAJCIJA PANDURJA na sleherni razstavi v Pomurju je pogojena z že pred dvajset leti pridobljenim ugledom domačega umetnika, ki je od takrat pa do danes opravil ne le svoj izraziti umetniški razvoj, marveč je ves ta čas živo prezentiral umetniško resnico o pomurskih ljudeh.

Ceprav se je v času zagrebških študijev od 1930 (šola za umetno obrt) pa do akademske specialke pri Lj. Babiču in Krizmanu po letu 1936 seznanil z različnimi slikarski-

mi tehnikami, je Pandur ves čas ostal zvest klasično slikarski oljni tehniki. S to tehniko sledi tonsko-plastičnim pojmom, ki so se porajali vržkone že pod akademskim vplivom slikarja Mujadžića in so kasneje zoreli prek vrste individualnih barvnih tonskih inlaič. Vendar se vse te zaključene etape študije napajajo ob istih motivih izvorih: ob socialno-folklornem utripu panskkega in slovenjgorskega življenja, ob usodi preproste delovnega človeka. Tipika primarnih kvalitet poljedelskega in vinogradniškega rodu se v umetnosti severne Slovenije redko odraža s tako silnim čustvom in v tako ekspresivno ubčutenem koloritu.

Ceprav je Pandurjeva umetnost v bistvu realistična, se oblikovno in vsebinsko razpoložensko transformira v kul-

tiviran izraz, ki v svoji zgodnji fazi teži za bolj formalnim, večkrat celo dekorativnimi učinki, pozneje pa dozori v globoko občuten skoraj simbolični barvni ekspresionizem.

Figuralne fiziognomije so rahlo tipizirane, saj so le neobhodni element celotnega žanra, ki mu slikar pripisuje primarno važnost.

Kot primer za uvod v zrelo slikarjevo leta lahko služi razstavljeno delo »Na polju«, 1951. Realistično barvna izhodišča s čisto ploskovno izrabo, tipizacija elementov, ki preide v rahlo monumentalizacijo — to so osnovne vrline, iz katerih v naslednjih letih vzrase globlje, trajnejše doživetje. Notranja napetost akcije postaja v Pandurjevi zgodbi tista vzmet, ki proži odsele impulzivne barvne manifestacije. V delih, datiranih z leti

1964/65 se je Pandurjeva paleta umirila v prevladujoči okrastorumeni barvi in se vsrtn od nekdanjih barvno silovitih baladnih ekspulzij predaja prečiščnemu, kultiviranemu izrazu, manj čustveno vihravemu, a še vedno simbolično intuitivnemu in poetičnemu.

Takšne in druge umetniške kvalitete so Pandurju leta 1960 navrgle nagrado Mariborske kulturne revije.

JANE ZVIDIC je leta 1950 končal ljubljansko akademijo pri prof. Miheliču in G. A. Kosu, nato pa še 1952 specialko pri Slavku Pengovu, kjer se je izpopolnjeval v dekorativnem zidnem slikarstvu. Vidičeva umetnost je svet zase. Izrazito ljudska motivika obravnava s prefinjenim risarsko-slikarskim načinom na velikih zidnih površinah ali na steklu.

Realistična osnova mu je

samo izhodišče za sproščene, igrive meditacije na temo preprostih ljudskih usod. Iz sleherne teh intimno občutenih zgodb veje ljubezen in spoštovanje do tisočernih nadobnosti, ki dan in noč obdajajo to zdravo in plemenito, vendar skoraj neopazno življenje na vasi. In vse te nadobnosti dobivajo v Vidičevem umetniškem prevodu svojo nadvrednost v smislu simboličnih znakov, ki se kot tradicionalne personifikacije povezujejo v mozaik želja, v gloriolo usode ali v pravljčni privid.

Oblikovna naivnost, ki jo poudarja lahna stilizacija se čudovito prilaga svojstvenemu barvnemu spektru, skozi katerega proseva zlato arhajične patine ljudskih polihromiranih starin. In vendar ni ska častljivost. Takšne so oljne podobe »Želje«, »Prleška jesen«, »Pohorska ohceta«, »Jesen« in druge. Segave, počene, mikavne in neposredne kot

v teh stvarih nič solzave romantike. To je eno samo praznično občutje, poezija plemenite nostalgije, »ikonsko« razpoloženje ali preprosta ljud-pripoved vaškega očanca.

Simbolne prisposodbe v Vidičevih oljih kot so na primer sonce, petelin, zibelka, skrinja, vinska trta itd. so za voljo igrivih poenostavljenih oblik čisto prenesene v velike stenske dekoracije ali pa v drobne otroške ilustracije. V obeh smereh spremlja Vidič izreden občutek za razpoložensko pripovednost.

Tudi najnovejša Vidičeva stenska kompozicija, ki jo je ustvaril za hotel v Gornji Radgoni odseva mojstrsko dojemljivost umetnika za prostor in človeka v njem.

Vidič je doslej za svoje umetniško delo prejel že vrsto nagrad. V letih 1950, 1951, 1952 Levstikovo nagrado ter nagrado Mariborske kulturne revije v letih 1960 in 1962.

Poskrbimo, da bo razstava mariborskih slikarjev prišla še v ostale centre Pomurja.

Vlado Sagadin

PRISPEVKI IZSELJENCEV
IN ZAKASNO ZAPOSLENIH
V TUJINI ZA OPREMO
NOVEGA OTROŠKEGA
ODDELKA MURSKO-
SOBOSKE BOLLNICE

Štefan Balažič iz Montreala
v Kanadi 10 dolarjev
Frank Kovacs iz Betlehema
(Pa) v ZDA 5 dolarjev
Ema Lazar iz Stockholma na
Švedskem 10 šv. kron
Ana Möhrstedt iz Stuttgarta
v Zap. Nemčiji 10 DM
Ema Werner iz Stuttgarta v
Zap. Nemčiji 10 DM
Anna Pauer iz Madžarske
50 frt.
Marija Chaban iz Francije
10 N. Fr.
M. in Roland Prudhomme iz
Eaubonna (Francija)
10 N. Fr.
John Vuk iz ZDA 3 dolarje
Zrim Karel iz Matjaševca (na
delu v Grazu) 50 avstr. šil.
Darovalcem iskrena hvala!
Podružnica
Slovenske izseljenske matice
Murska Sobota

Najboljši hlev v Ljutomerski občini

KZ Križevci pri Ljutomeru, kljub neštetim poplavam, dobro gospodarji. Poleg poljedelske proizvodnje, se zadruga ukvarja tudi z živinorejo. Z dobrim gospodarjenjem, si je pri zasebnih kmetih pridobila zaupanje, tako, da je lahko razvila vse oblike kooperacije. Danes redi na 500 ha lastnih površin 660 glav živine. V zadnjih letih je posvetila veliko skrbi vzreji plemenske živine in pitanju.

Pogodbeno sodelovanje med zadrugo in živinorejci se vedno bolj razvija. Lansko leto je zadruga odkupila od zasebnih proizvajalcev 1700 glav živine. Letos redijo zasebniki 1000 glav zadrugne, 800 glav lastne ter 1200 bekonov (pogodbeno vezani).

29. junija so v Križevcih praznovali 35-letnico prvega selekcijskega društva. Ob tej priliki je zadruga pod pokroviteljstvom Ljutomerske občinske skupščine priredila razstavo svoje živine ter živine kooperantov.

Po rodovniški živini ter po proizvodnji mleka je dobil prvo nagrado hlev Feliksa Ivanjšiča iz Kokoričev 7. Med kravami je dobila prvo nagrado krava »PLANINKA«, tudi last Feliksa Ivanjšiča, ki je imela zadnja štiri leta letno povprečje 5.091 kg mleka s 3,88 odst. toščice. V enem letu pa je celo dala 5.700 kg mleka s 4,16 odst. toščice.

Na 10 ha zemlje redijo Ivanjšičevi 20 glav gôveje živine, od tega 6 rodovniških krav s hlevskim povprečjem molznosti nad 4.000 litrov mleka na kravo zadnje štiri-letno povprečje. To je po rodovniški živini ter po proizvodnji mleka najboljši hlev v Ljutomerski občini.

Nedaleč od Križevca leži prijazna vasica Kokoriči, ki šteje le nekaj kmečkih domov. Nasproti Gasilskega doma stoji lepa kmečka hiša — last Feliksa Ivanjšiča. Prizadevnost pri gospodarjenju, čistoča, red ter sodobno urejeni hlevi — to so glavne odlike naprednega kmetovalca Feliksa, ki ga poznajo daleč naokrog. Že njegov pokojni oče, ki je bil znan živinorejec, je večkrat razstavljal svojo živino doma in v tujini ter

Mladi pri izvajanju reforme

Prejšnji teden v petek se je v Murski Soboti mudil predsednik CK ZMS Tone Florjančič, ki se je pogovarjal s člani občinskega komiteja ZMS v Soboti. Razpravljali so, kako se naj mladina vključuje v proces izvajanja gospodarske reforme. Na seji so tako predsednik CK ZMS kot vsi ostali člani sekretariata menili, da je potrebno skrbeti, da bo mladi kader še naprej imel take možnosti za nadaljnje izpopolnjevanje kot jih je imel doslej.

Premalo razumevanja za otroško varstvo

Ljutomerski otroški vrtec obiskuje razen v poletnih mesecih 150 predšolskih ter šolskih otrok. Lani so v vrtcu odprli »jasli«, oddelek za dojenčke, ki je stalno pod nadzorstvom strokovne otroške negovalke ter drugega zdravniškega seba.

Otroci so razdeljeni na štiri predšolske ter eno šolsko skupino. V šolsko skupino so vključeni otroci, ki že obiskujejo šolo, a imajo v vrtcu kosilo ter se v času, ko so starši zaposleni, pod nadzorstvom vzgojiteljev pripravljajo na šolo.

Vrtec je odprt vsad dan razen nedelje od 7. do 16. ure. Največji problem, s katerim se srečujejo na zavodu, je pomanjkanje finančnih sredstev ter vzgojnih prostorov. Letos je hotelo večje število staršev prijaviti svoje otroke v jasli, vendar jih več kot deset za enkrat ne morejo sprejeti. Občinska skupščina daje do-

tacije zavodu samo za osebne dohodke vzgojnega kadra. Ostali — tehnični ter režijski stroški pa gredo v breme staršev.

Da bi nekoliko finančno razbremenili starše otrok, ki obiskujejo vrtec, je uprava zavoda pred kratkim prosila Ljutomerske gospodarske organizacije za dotacije. Predvidevali so, da se bodo prošnji odzvala največja podjetja (VŽK, Tehnostroj), v katerih dela največ staršev otrok, ki obiskujejo vrtec. Vendar je bilo ravno obratno. Odzvala so se le najmanjša podjetja kot so Kmetovalec, Indopol, Mlekopromet in še nekatera

druga ter skupno prispevala okrog 500.000 din.

V otroškem vrtcu v Ljutomeru

Tre jeli smo

Tov. urednik!

V 29. šte. Pomurskega vestnika z dne 29. julija ste objavili članek pod naslovom »TA TEDEN V ČRNEM OKVIRJU« v stolpcu: Na cesti sta trčila.

Dovoljujem si Vas opozoriti, da članek ne odgovarja resnici.

1. S tov. Dominkom nisva trčila, temveč se je on zaletel v most na Moravici.

2. V članku se navaja, da je Dominko prehitel. Tudi to ne odgovarja resnici.

Jaz sem vozil drva v smeri Moravci—Martjanci. Da nisem zaprl ceste, so priče Novak Jože in Peček Ana iz Martjanec, katera sta videla, da sem vozil po desni strani ceste, ker sem srečal več avtomobilov, ki so se peljali v Moravske toplice. Tako sem se srečal tudi s tov. Dominkom, že 15m preko mosta. Tov. Dominko je prehitro vozil in se je tako zaletel v ograjo mosta. Ker je cesta preozka in sem jaz bil že na mostu, ko me je opazil, bi on moral ustaviti in potem ne bi prišlo do nesreče.

Horvat Franc, traktorist
Martjanci

Oglas v
Pomurskem vestniku —
gotov uspeh!

Svoje posestvo je Feliks specializiral za pridelovanje krmilnih rastlin. Živino najraje krmi s silažo, ki jo samodolčno pripravi. Za krmilno bazo mu služi koruza, detelja ter tretja košnja »tretjtča«.

Letos je zaradi muhastega vremena imel marsikateri kmet skoraj popolnoma uničeno seno. Marljivi Ivanjšičevi pa so bili med redkimi, ki so spravili pod »streho« obilo lepega sena.

Feliks si prizadeva, da bi si kmetijsko proizvodnjo vedno bolj mehaniziral ter tako zamenjal ostanke ročnega dela s strojnimi. Njegova tiha želja je majhen traktor (20 KS).

PP

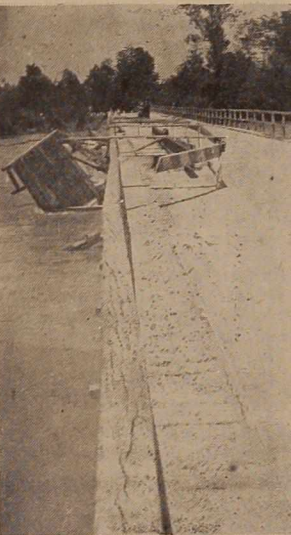
Sestanek s študenti

Klub študentov Prekmurja je skupno z občinskim odborom SZDL pred kratkim organiziral razgovor s predstavniki občinske skupščine in ostalih političnih organizacij. Namen razgovora je bil, da bi se študenti seznanili s potekom gospodarske reforme v občini in s štipendijami.

Gasilsko slavlje v Precetincih

V Ljutomerski občini je dvainštirideset gasilskih društev, ki večinoma aktivno delujejo, čeprav dobivajo od občinske skupščine razmeroma minimalna sredstva za svoje delovanje. Zato si večji del sredstev ustvarjajo z organizacijo različnih prireditev ter z drugimi akcijami. Posebej pohvale vredno je delovanje gasilskega društva Precetinci, ki si je pred tremi leti večinoma od prispevkov občanov zgradilo nov gasilski dom.

V nedeljo, 1. avgusta, je v Precetincih domače gasilsko društvo organiziralo proslavo, na kateri so ob navzočnosti

Veržejski most je kljub hudim sunkom, deblom, razbitemu brodu vzdržal

predsednika Občinske gasilske zveze Ljutomera, člani društva prevzeli novo prenosno brizgalno, za katero so večinoma sami prispevali sredstva.

-PP

POMEMBNA NOVOST NA NAŠEM TRŽIŠČU

Kmetijski stroji - tudi za kmetovalce

Na razstavi »Cosmos« na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani — razstava bo odprta do nedelje, 15. avgusta t.l. in morda še nekaj dni — imajo udeleženci prvič priložnost videti lažjo, srednjo in težko kmetijsko mehanizacijo znane italijanske firme »Bertolini«. Moč razstavljenih kmetijskih strojev za individualne kmetovalce se giblje med 12 in 26 KS, kmetijske mehanizacije za družbeni sektor pa med 35 in 85 KS.

Udeleženci zanimive razstave »Cosmos« kažejo posebno zanimanje za kmetijske stroje, ki so namenjeni za njihovo razbremenitev pri klasičnih, najtežjih kmečkih opravilih. V ilustracijo tega pojava: nek priletni kmečki očanec in njegov 13-letni sinko sta celi dve uri »preždeli« pri ogledu teh kmetijskih strojev. Večkrat sta celo izmenoma »zajahala« železnega konjiča — mali traktor, ki je kakor nalašč ustvarjen za potrebe naših kmetovalcev.

Pa naštejmo nekaj izredno praktičnih kmetijskih strojev, ki bodo sčasoma prav gotovo množično prodrli na naša kmečka dvorišča!

Traktor T 412 z 12 različnimi nosilnimi in vlečnimi napravami za kmetijstvo in industrijo. Traktor je zelo prikladen za vse terene, ima 14 KS moči in premaga tudi vzpon od 80%. MONOKULTIVATOR BM 10 za oranje, okopavanje in branjanje. MOTORNE ČRPALKE za namakanje vrtov in zemljišč. MOTORNE KOSILNICE s priključki za žetev, črpalke za namakanje, krožno žago in brusilnim strojem. MOTORNE ZAGE z izrednim dosežkom storilnosti pri žaganju.

Na razstavi si lahko udeleženci ogledajo tudi pralne stroje znamke »Relax«, avtomobile in tovarnjake svetovno znanih firm av-

Na tem delu ceste je bilo 80 cm vode

Med knjigami Pomurske založbe

Miško Kranjec: Rdeči gardist, II. del

Pri Pomurski založbi je izšel pred kratkim drugi del izredno zanimivega romana Miška Kranjca »Rdeči gardist«. Že uvodoma ne bo odveč ugotovitev, da je to delo vzbudilo izredno pozornost ne le v Pomurju, temveč tudi v širših krogih. To zanimanje privlačuje vsekakor burno in zanimivo dogajanje, ki ga je skušalo orisati in ovrednotiti že več zgodovinarjev, poleg tega pa tudi sam način obdelave. Kranjec v svojem delu ne podaja le zgodovine, temveč skuša nosilce dogajanja oživeti, jim dati podobo ljudi, ki niso le predstavniki določenih teženj, idej in njihovi uresničevalci, temveč tudi ljudje, ki jih človeško prizadeva celotno dogajanje. Ob vsem tem pa Miško Kranjec teži tudi za zgodovinsko popolnejšim prikazom burnih dni v Prekmurju in celotnem Pomurju, zato postaja njegovo delo tudi najobširnejši in lahko bi rekli tudi najpopolnejši zgodovinski oris dogodkov, ki pa so neredko vrednoteni in ocenjevanji dokaj izvirno ter se posamezne ugotovitve v marsičem ločijo od ugotovitev zgodovinarjev. Da Mišku Kranjcu v tem delu ni le do izrazito literarnega teksta, dokazujejo tudi citati in polemiziranje s trditvami posameznih zgodovinarjev (zlasti dr. Matijo Slavičem o njegovem ocenjevanju Jurišičevega pohoda) ter vključevanjem v tekst vseh tistih, ki so bili povezani z reševanjem prekmurskega vprašanja.

Z drugim delom Kranjec še ni zaključil svojega romana in bo sledil še tretji. Zato je tudi težko govoriti in ocenjevati delo, ker še ni končano, čeprav je treba k temu dodati še ugotovitev, da so značaji posameznih oseb že orisani ter da še preostajajo le spremembe v stališčih v konkretnih političnih situacijah. Drugi del je v primerjavi s prvim tudi manj literaren, ker pisatelj teži predvsem za zgodovinskim orisom dogodkov, zato pa tudi manj liričen, manj epski. S prvim delom je pisatelj končal z revolucijo. Ta se je zaradi nezrelosti razbila, čeprav revolucionarna misel ni ugasnila ter se je v želji po zemlji, sovraštvu do gospode in v nacionalnem osveščanju, ki se je manifestiralo v čedalje močnejši težnji po priključitvi k Jugoslaviji nenehno prebujala. Kranjec opisuje vso neobglenost takratnih prekmurskih vodite-

ljev, ki se kljub proglašanju za Vende ne morejo ogreti za Jugoslavijo ter zvesto v službi zagrizenih predstavnikov Madžarske delajo na tem, da se pokrajina ohrani v okviru Madžarske. Edini narodno zavetni element so Prša in nekateri njegovi prijatelji ter prekmursko ljudstvo zlasti na Dolinskem, ki se čuti slovensko in zato želi združitve z ostalo Slovenijo in priključitev Prekmurja k Jugoslaviji. Zanimivo je tukaj prepletanje revolucionarne misli, ki se najmočnejše zrcali v težnji po razdelitvi grofovske zemlje, z narodnostno: s priključitvijo k Jugoslaviji pričakujejo prekmurski kmetje tudi razdelitev zemlje, ker v Jugoslaviji ni grofov. Veliko pozornost posveča Kranjec tudi neprizadevnosti slovenske vlade in buržuazije za priključitev Prekmurja, njeni nedejavnosti, neborbenosti, ki je za narodnostno reševanje imela usodne posledice. V razliko od dosedanjih zgodovinarjev pa je Kranjec nekoliko drugače ovrednotil Jurišičev pohod, ki ga kljub vsej njegovi nezrelosti, lahkomišelnosti ne označuje kot dejanje, ki bi usodno zavrla osvobodjanje Prekmurja, pač pa ga zanima predvsem, zakaj je Jurišič ostal sam, zakaj mu ni nihče pomagal, ob tem se pa tudi sprašuje če je bil ta pohod le posledica Jurišičeve lahkomišelnosti oziroma samovolje. Brez dvoma je ob teh dogodkih navrženi precej vprašanj zgodovinarjem.

Drugi del se končuje z mešetarnenjem za Prekmurje, do katerega je nujno moralo priti zaradi neborbenosti slovenske buržuazije. To mešetarnenje se je začelo doma s pridobivanjem ljudi za Madžarsko, nadaljevalo pa na mirovni konferenci v Parizu, kjer si je dr. Slavič prizadeval pridobiti ta del zemlje za Jugoslavijo.

Ob teh dogodkih, v katerih se srečujejo vodilne politične osebnosti pa pisatelj posveča veliko pozornost tudi tistim malim ljudem, ki so se razočarani nad vojno in družbo oklenili velikih idej. To je predvsem Štefu Prši, njegovega mu nestanovitnemu prijatelju Kolencu, mrzkemu Tkalcu, nesrečni, večkrat prevarani, hkrati pa nezvesti Manciki, Bžini silni, a neuresničeni ljubezni do Štefa ter drugim, ki so se srečali v tem dogajanju že prej in se nenehno srečujejo, čeprav se razhajajo.

S. Balažič

Na tem delu ceste je bilo 80 cm vode

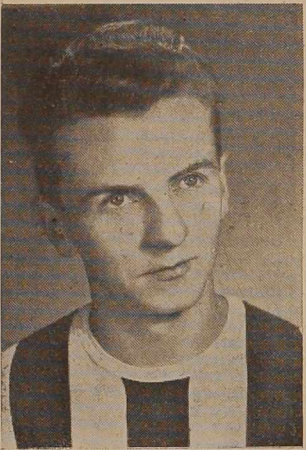
Na tem delu ceste je bilo 80 cm vode

Na tem delu ceste je bilo 80 cm vode

Na tem delu ceste je bilo 80 cm vode

Slovo, ki pa ni slovo

Ljubitelji nogometa v Pomurju so v zadnjih osmih letih večkrat prišli na svoj račun. V mislih kajpak nimamo nebrzdano strastnih navijačev, ki večkrat v vročini vnemi ne vidijo dalje od svojega nosu, marveč vse one, ki so s simpatijami in tudi športno na igriščih spremljali razvoj pomurskega nogometa, zlasti še napredek Nogometnega kluba »Sobota« (sedaj »Mura«), ki je ves čas pomenil v naših domačijskih razmerah tudi vrhunec nogometa. Pojem »Maučecova« četa, ki je bil prisoten na številnih slovenskih nogometnih igriščih in je dobil svoje mesto tudi v našem športnem

tisku, je leta obeleževal verigo zmag in uspehov prvega moštva tega našega kluba. Da, to je bil kolektivni uspeh, vendar pa le ne moremo mimo tega, da se je med čermi zmag, neodločenih rezultatov in športnih porazov še posebno uveljavljal njegov glavni akter — Feri Maučec, katerega smo danes odmerili nekaj vrstic. Torej: Feri, danes imaš besedo — kot športni novinar, torej v drugačni vlogi kot sicer!

Iz tvoje rojstne in športne izkaznice?
»Rojen sem 1934. leta. Svojo športno kariero sem pričel leta 1950. Najprej seveda pri pionirjih. Eno leto sem igral v Beltincih,

potem eno leto v mladinskem moštvu »Sobote« in potem... Potem so me vključili v prvo moštvo, kar je pomenilo zame veliko obveznost... V prvem moštvu sedanja »Mure« igram že od 1. maja 1952. Igral sem skupno na 440 tekмах in dosegel 542 golov ali 1.355 gola na tekmo. Na 217 tekmah smo zmagali, 66 tekem smo igrali neodločeno in 157-krat smo izgubili.

S statistiko si vzorno na tekem. Vem pa tudi, da si bil dokaj časa med najboljšimi strelci v Sloveniji.
»Tako je. V času obstoja Slovenske nogometne lige sem bil v dveh tekmovalnih sezonah najboljši slovenski strelci, v treh tekmovalnih sezonah sem bil na drugem, v dveh pa na tretjem mestu... Imel pa sem tudi smolo: v zadnjih dveh tekmovalnih sezonah — 1963-64 in 1964-65 — bi tudi lahko bil najboljši strelci, vendar pa tega nisem dosegel, ker so mi odvzeli gole zaradi razveljavljenih tekem.

Kot letni aktivni nogometaš, večletni kapetan prvega moštva »Mure« in tudi trener bi nam lahko povedal, kakšne vrline naj bi imel vzoren nogometaš.
»Skromnost, za športnika sploh, pa seveda tudi za nogometaša. Tudi nogometašu ne bi smelo zlestiti v glavo, če je morda dvakrat dobro zaigral... Seveda tudi pri sebnosti, razume se, zlasti pred golom...«

Kaj meniš o našem nogometnem občinstvu?
»Naša publika vedno ne bodri takrat, ko je to potrebno in ko moštvo slaba prede, na igrišču. Bolj glasni so pač takrat, ko mu gre gladko izpod nog... In to ni prav.

In napredu pomurskega nogometa?
»Zelo se je razširil, množičnost je nedvomno dosežena, za določeno nianso tudi kvaliteta. Toda težnja nekaterih klubov — zmagati za vsako ceno, četudi za ceno neljubih športnih izredov — pa prav gotovo ni na mestu.

Izvedeli smo, da se nameravaš posloviti od nogometa kot aktivni igralec. Je to res in kakšni nagibi so te pripeljali do te odločitve?

»Prav imaš. Igral bi sicer lahko še tri ali štiri leta, toda zaradi sedanjih službenih dolžnosti in tudi iz osebnih nagibov se letos kot »aktivec« posavljam od nogometa. Ta odločitev je celo neprekljena, kar pa še ne pomeni, da ne bom še dalje »živel« z nogometom. Prav gotovo bom že po »uradni dolžnosti« spremljal vse dogodke na nogometnih igriščih. Moja vloga se morda spreminja samo v tem, da se kot športni novinar enako zanimam za vse športe in v tem smislu postajam bolj univerzalen...«

In še Tvoja želja ob slovesu od aktivnega nogometa?
»Mojemu matičnemu klubu »Muri« želim še nadaljnjih uspehov in čimbolj ugodno uvrstitev v slovenski nogometni ligi...«

Slavko Klinar

Dolnji grad

Jugovzhodno od Ljutomera (3 km) stoji na precej strmem, s trto in gozdovi poraslem griču obsežno enonadstropno poslopje — nekdanji grad, ki ponosno gleda proti Ljutomeru na vas Podgradje.

Sedanje grajsko poslopje pa ni staro, postavljeno je šele v letih 1859—1862. Prvotni grad, ki je naslikan v Vischerjevi zanimivi zbirki štajerskih gradov in mest, je bil veliko večji in veličastnejši. Odkar je prišel Dolnji grad v last braneških grofov Mauerburgov Codroipov, je začel vedno bolj razpadati, ker ga ni nihče popravljati.

Dolnji grad je zibelka ljutomerskega trga. Zato ga nekateri starejši domačini nazivajo ljutomerski grad.

Prvotno je bil Dolnji grad lastnina solnograških nadškofov, ki so ga verjetno postavili v obrambo proti sovražnim napadom Madžarov. Prvič se grad omenja leta 1242. Po smrti zadnjega Bobenberžana so po hudih bojih z Madžari prešla solnograška posestva na Stejerskem in s tem tudi ljutomerski grad v last češkega kralja Otokarja.

Ko se je Otokar 21. novembra 1276. leta moral odpovedati Štajerski in vsem drugim tujim deželam, katere si je pridobil po smrti Babenberžanov, so postali gradovi zopet prosti. Rudolf Habsburški je nekatere od teh gradov spremenil v neodvisne, da bi z njimi lahko oškodoval solnograškega nadškofa za stroške, ki jih je imel v boju proti Otokarju. Zato je nadškof Friderik že v začetku leta 1277 izročil Rudolfovim sinovom vse gradove, katere so prej posedali avstrijski ter štajerski vojvode. Zaradi tega je cesar zagotovil solnograški cerkvi 300 mark letnih dohodkov, večinoma iz ljutomerskih posestev. Po večletnih prepirih z vojvodo Albrehtom mu je nadškof Konrad II. dne 24. IX. 1297 prepustil vse dohodke. Tako je postal Dolnji grad last deželnega vladarja.

V tem času so posedali Dolnji grad vitezi ljutomerski: Walter 1283—1285. Konrad, njegov stric Rudolf ter njegov sin Konrad. Konrad mlajši je v listini dne 4. avgusta 1300, s katero je admonski opat Engelbert od Lubeta Valba v Radgoni kupil vinograd pri Železnih dverih, že naveden kot dvornik deželnega glavarja. Dne 12. julija 1342 je vojvoda Albreht II. podaril Ljutomerčanom vse tiste pravice, ki jih je že imela Radgona; sicer pa se Ljutomer navaja kot trg skupaj z Radgono že leta 1265 v zapisniku deželnih dohodkov (Kammerrentenbuch). Kot trg je bil Ljutomer pod nadzorstvom ljutomerskega grofa. Albreht je takoj postavil svojega oskrbnika na Dolnjem gradu. Grajski grofje so kot vladarjevi uradniki opravljali sodnijske posle, skrbeli za javno varnost, v času vojne zbirali vojake ter branili gradove.

Od leta 1300—1400 o lastnikih Dolnjega gradu niso znani točni podatki. Leta 1415 sta avstrijska nadvojvoda brata Ernest in Friderik z listino izdano v Inostu zaradi zveste službe izročila Dolnji grad Ernestovega dvornemu maršalu Janezu Schweinbecku, zlasti pa, ker je nadvojvoda Ernesta sprem-

ljal na potovanju v Palestino. V Palestini je bil Schweibeck povzdignjen v viteški stan.

Leta 1422 je Schweibeck dobil več strelskih dvorcev v Babincih ter več posestev v Ljutomeru.

V listinah je zapisano, da so imeli ljutomerski tržani številne prepire z Janezom Schweibeckom (predvsem glede trgovine). Leta 1480 je grad podedoval Baltazar Alapič (Allapi), ki je bil poročen s hčerjo Silvestra Schweinbecka. Po Baltazarjevi smrti se je za grad potegoval Krištof Frankopan Zrinski, ki je po svoji ženi postal solastnik Dolnjega gradu.

Ker so bili Frankopani nasprotniki Habsburžanov, mu je kralj Ferdinand najprej leta 1530 odbil prošnjo ter jo šele leta 1546 sprejel. Poleg Alapiča in Frankopana je bil solastnik dolnjograjske graščine še Andrej Rindscheit, mož, Schweinbeckove hčerke Urše. (Spomin na Rindscheita se je v ljutomerski okolici ohranil do danes; vzhodno od Dolnjega gradu se nahaja takoimenovana »Rincetova graba«. Andrej Rindscheit se omenja med nekaterimi štajerskimi vitezi, ki so leta 1529 branili Dunaj pred sovražnimi napadi Turkov).

Od leta 1600 so bili lastniki ljutomerskega gradu Draškoviči, ki so bili večkrat v denarnih stiskah ter zaradi tega še bolj izkoriščali trg in tlačane. Da bi se nekoliko opomogli, so prodajali številna posestva v bližini Ljutomera. Mauerburgi so kmalu kupili vsa dolnjograjska zemljišča. Leta 1719 je Jurij Ig-

Kakšen je letošnji pridelek pšenice

Na poslovni enoti kmetijskega obrata v Murski Soboti je pšenica Leonardo dala lep donos — 40 stotov na ha. Nova sorta libelulla, katere so imeli posejane 4 ha, je dala pridelek 41 stotov na ha.

V lendavski občini, kjer je bilo na družbenih površinah zasejane pšenice na 168 ha, so bolj pozno želi, ker je žetveni načrt prekrizala voda, ki je ravno na tem področju preplavila vrsto površin, na katerih so bila žita zrela za žetev.

Po Goriških bregovih predvidevajo, da se bo pridelek gibal okrog 35 stotov na ha.

Radgonski kombinat, ki je imel posejanih 400 ha površin s pšenico, je prejšnji teden požel zadnje površine okrog 20 ha, na katerih je zadnje deževje precej razmočilo zemljo. Od sort, ki so jih imeli posejane, so dale »italijanke« najboljši pridelek, medtem ko tudi domača starša sorta ni veliko zaostajala. Pridelek je zelo različen: od 25 do 45 metrskih stotov na hektar.

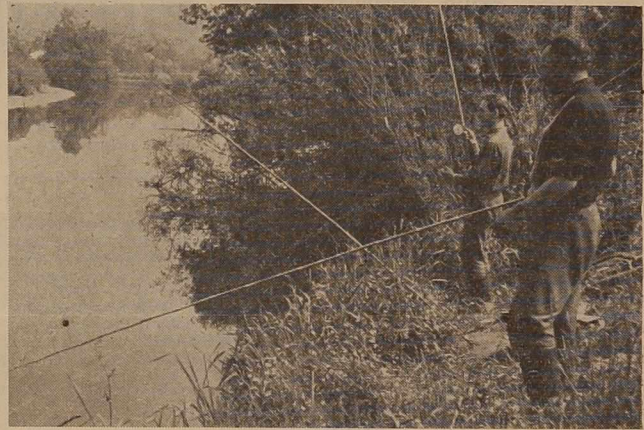
Dolnji grad

nacij Mauerburg kupil grad ter ga združil z Braneekom. In čimbolj se je razvijal Braneek ter širil svojo oblast, tem bolj je izginjala nekdanja imenitnost Dolnjega gradu, dokler niso podrtine zasule zadnje ostanke nekdanje slave.

Sedanje grajsko poslopje je leta 1907 prenovil Anton Jandl, ljutomerski zidarski mojster. Do druge svetovne vojne so bili lastniki gradu Wardovi, doma iz Italije, ki so še posedovali 365 plugov zemlje, od tega 18 plugov vinogradov. Zemlja in grajsko poslopje je danes last Vinogradniškega kombinata Ljutomer. V poslopju stanujejo delavci tega kombinata, a v kletnih prostorih imajo shrambe za vino.

Skrbno obdelani vinogradi in lepa okolica so še danes privlačni za vsakogar, ki ga pot privede mimo Dolnjega gradu.

P. Potočnik

Letošnje poplave tudi ribičem niso prizanesle. Mirni rokavi Mure so se spremenili v blatne potoke

Pomoč poplavljenim področjem

Slabo vreme je v preneka-terih krajih tudi pri nas pustilo vidne posledice. Voda je pustošila, vsled česar je bilo v soboški občini prizadetih precej gospodarstev. Okrog 200 gospodarstev s 190 ha površine, na katerih je bil pridelek uničen 100-odstotno je preplavila voda. Skoda cenijo na okrog 50 milijonov dinarjev. Na Goričkem je za dalj časa uničenih 40 ha površin, zaradi premikov tal.

Da bi prizadetim, ki so utrpeli škodo, vsaj delno pomagali, je glavni odbor RKS skupno z ostalimi organizacijami organiziral akcijo pomo-

SKRAJNA SOVINISTIČNA GONJA

Ze več kot mesec dni napada tržaški in videmski tisk Slovenca Dušana Hreščaka, ker ga je občinski svet izvolil — po dogovoru s strankami vladne koalicije kot socialista — za svojega člana. Ves čas mu očita, da je kot odgovorni urednik Primorskega dnevnika agitiral proti Italiji in za združitev z Jugoslavijo. Seveda je očitno, da so skrajni sovinsti, od fašistov tja do desnih struj krščanskodemokratske stranke, liberalcev in dela republikancev, izkoristili njegovo ime za splošno sovinstično gonjo proti Slovencem in Slovenom.

V soboto zvečer so se zbrali fašisti iz mesta in drugih italijanskih krajev, vpili protijugoslovanska in protislovenska gesla in napadli sedež slovenske banke ter socialistične in krščanskodemokratske stranke. Vdrlji so tudi v knjigarno časnika Primorski dnevnik in s palicami napadli mimoidoče, med njimi celo tuje turiste. Več avtomobilov so tudi obrnili.

Policija je razmeroma pozno posredovala in kakih 70 vročekrvnežev zaprla. Povzročena škoda ni majhna.

Najnovejša gonja kaže, da se fašistične in sovinstične sile niso odrekle naravnost rasističnih metod, značilnih za fašistične skvadre predvojnih in povojnih dni. Italijanska demokratska javnost seveda obsoja tako ravnanje, ki moti lepo se razvijajoče italijansko-jugoslovanske odnose prav na tem obmejnem področju, tej pa se pridružujejo tudi protesti jugoslovanske javnosti.

Mala kronika

DAROVALCI KRVI NA TRANSFUZIJSKI POSTAJI MURSKA SOBOTA

Od 21. junija do 10. julija 1965
Ana Mesarič — tretjič, iz Bratonec; Marija Zilavec — drugič, Weitzer Stela — šestič, Edvard Skedelj, Marija Hajnal, vsi iz M. Sobote; Ernestina Brumen — drugič, Marta Kovač — drugič, Janez Lenarčič, Stefan Casar, vsi iz Markovec; Terezija Padežnik, Barica Gorza — drugič, Jože Zido — drugič, vsi iz Cepinec; Janez Adamič — tretjič, iz Gornje Radgone; Anton Volmut — četrtič, iz Občinske skupščine M. Sobota; Franc Brunar — drugič, iz Sela; Tončka Recek, Jože Recek — četrtič, Geza Skrielec, Marija Sovatijev — tretjič, átefan Vogrinčič — drugič, Hedvika Vogrinčič, Ludvik Gibičar, Marija Domonkoš, Marija Sedonja — drugič, Alojzija Lepoša — tretjič, vsi iz Tešanovec; Franc Knaus — tretjič, iz Noršinec; Janez Miholič — enajstič, iz Dokležovja; Marija Slamar, iz Krplivnika; Franc Balazič, iz Mlajtinec; Transfuzijska postaja M. Sobota.

Terezija Kokol — drugič, Koloman Varga — drugič, Rozalija Sakoudila — šestič, Marjeta Vereš botin, Marija Bagari, vsi iz Hotele »Central«, M. Sobota; Marija — drugič, Danica Varga, vsi iz Občinskega sodišča M. Sobota; Jože Gajšek, Nikolaj Benčec, Jože Trplan, Franc Kreft — tretjič, vsi iz Tovarne mlečnega prahu M. Sobota; Sonja Baranja — drugič, Janez Domjan — drugič, Jože Serce, Kristina Smolko — tretjič, Lukač — četrtič, Jože Vogrinčič Marija Kovač — vsi iz Pomurskega tiska Murska Sobota; Franc — tretjič, Karel Vogrinčič — tretjič, Rozika Cvetko, Alojz Vučina — vsi iz Zavarovalnice Murska Sobota; Adela Bunderla — desetič, iz Vadarec, Terezija Zadravec — dvajsettretjič iz Renkovec; Matija Glavač — četrtič iz Beltince, Anica Buček, Bela Kulič — sedmič, Franc Džuban — tretjič, Ludvik Gredar — četrtič, vsi iz murskosoboške bolnišnice.

V imenu bolnikov se vsem darovalcem krvi najlepše zahvaljuje Transfuzijska postaja M. Sobota.

90 let konjskega športa v Ljutomeru

Prilredil FERi MAUČEC

Na lepotni tekmovalni konkurenci na Dunaju je sodelovala tudi kobila Pina, last Mihaela Filipiča iz Stare-nove vasi ter prejela drugo lepoto nagrado. Ta kobila si je pod vajeti znanega Filipiča priborila več prvih mest v enovprežni in dvovprežni vožnji in dosegla najboljši čas 1,37. Rejec jo je iz hvaležnosti za dosežene uspehe držal pri sebi do pogina (28) let, za spomin pa si ohranil njeno kopito.

Zadnje leto prve svetovne vojne, sta na Murskem polju plemenila še kasaška žrebca Eserjo in Loustic. Pozneje pa je na slovenskih tleh precej časa plemenil Pozor, sin Eserja ter zapustil lep in enoten zarod ali brez prave uveljavitve na dirkališčih. Opombe vredna je Eserjeva hči Koketka, ki je prekosila vse dotedanje jugoslovanske rekorde v hitrosti ter dosegla najhitrejši čas 1,29,7. S prevratom leta 1918 je za vso slovensko kasaško rejo napočila težka kriza, kajti Avstrijci so vse plemenjake iz Štajerske odpeljali v graško žrebčarno.

Prvi predsednik dirkalnega društva v Ljutomeru je bil Avgust Schenkel iz Lukavec, nato pa je vodstvo prevzel Jožef Mursa iz Spodnjega Krapja. Mursa je bil izredno delaven, saj je takrat dirke v glavnem vodil sam in si za svojo pomoč izbral le neznane krog ožjih sodelavcev. Ohranjeni zapiski govore, da je Mursa kot predsednik dirkalnega društva opravljal tudi posle tajnika in blagajnika. Potem je kot predsednik vrsto let

Miha Filipič iz Stare-nove vasi z žrebcom Pozorjem, ki je pred 50 leti dosegel izredno lepe uspehe. Njegov najboljši čas je 1,37 in ga je dosegel na dirkališču na Cvenu. Lastnik je s tem konjem nastopal tudi v galopski dirki in sicer brez sedla in je redno zmagal. Kot vozač je bil med takratno mladino zelo priljubljen in znan po svojem zelenem dressu. Žrebca je prodal državi za 50.000 din, kar je takrat predstavljalo vrednost majhnega posestva

vodil dirkalno društvo v Ljutomeru znani napredni Slovenec Ivan Kukovec iz Ljutomera, ki je v društvu deloval od vsega začetka in kot takratni okrajni načelnik in deželni poslanec

odigral zelo važno vlogo v zgodovini konjskega športa v Ljutomeru.

Po prvi svetovni vojni je dirkalno društvo v Ljutomeru zašlo v hude težave, saj je ostalo brez vodstva, denarja in plemenjakov. Takrat sta veliko koristila ljutomerski konjereji domačina Joško Rajh iz Mote in Lovro Petover iz Ivanjkovec. V tem času pa se je zelo udeleževal tudi Hinko Drvenik iz Ljutomera, ki je leta 1919 organiziral prvo kasaško dirko v novi državi.

Leta 1920 je društvo uredilo dirkališče na pašniku zadruge za rejo žrebet na Cvenu pri Ljutomeru, katera area je bila dolga 720 metrov, pozneje pa so jo podaljšali na 960 metrov. Na tem dirkališču so se vršila tekmovanja vse do leta 1954 — torej polnih 34 let. V tem času se je dirkalno društvo v Ljutomeru preimenovalo v »Kolo vozačev in jahačev« Ljutomer, si sestavilo svoja pravila in skrbelo za nakup plemenskih žrebcev. Predsedniško mesto v društvu je prevzel Fric Zemljič in to funkcijo opravljal ob pomoči tajnika Zelinka in blagajnika Ogrina nekaj let.

Kolo vozačev in jahačev pospešuje rejo kasaških konj s tem, da podpira in sodeluje z zadruge za rejo žrebet na Cvenu, da navaja konjerejce k pravilni vzgoji in reji ameriških kasačev, da prireja konjske dirke, razstave in skrbi za potrebe plemenske žrebce. Pri vsem tem pa upošteva gospodarske možnosti in potrebe mupolskega kmeta, ki potrebuje dobrega in hitrega konja. Tak konj je ameriški kasač, ki je sposoben za vsako gospodarsko delo na kmetiji, je vztrajen in hiter ter se lažje in boljše proda. Te svoje sposobnosti pa kasač pokaže edino na dirki.

(Nadaljevanje prihodnjič)

REICHSTAG V PLAMENIH

Hitler ni bil na Röhmovi strani. Oddelki SA so vzbujali v inozemstvu (kot strankini oboroženi oddelki) precejšnjo pozornost. Na sestankih komisije za razorožitev v Ženevi so največ govorili prav o teh oddelkih. Ko je 21. februarja obiskal Hitlerja angleški predstavnik Anthony Eden, mu je Hitler ponudil, da zmanjša oddelke SA za dve tretjini in da bi bil pripravljen odobriti načrt za nadzor, po katerem bi lahko ugotavljali, da oddelki ne nosijo orožja in da nimajo vojaških vaj. Te predloge je Hitler ponovil tudi v aprilu. To je bila Hitlerjeva taktika. S tem je odvrčal pozornost od ponovne oborožitve nemške armade (Reichwehra), ki je že tekla.

Röhm ni miroval. Odnosi med njim in obrambnim ministrom von Blombergom so se njemu slabšali. To dokazuje tudi pismo, ki ga von Blomberg pisal 2. marca 1934. leta Hitlerju. Pismo so po vojni zaplenili med nemškimi dokumenti. Blomberg je opozoril Hitlerja na rekrutiranje in oboroževanje specialnih štabnih gardistov SA:

»To bo šest do osem tisoč članov SA, trajno oboroženih z revolverji in brzostrelkami v sektorju VI. vojne oblasti samega Glavnega štaba.«

Bilo je konec marca 1934, ko so se v inozemskem tisku (Associated Press) pojavili glasovi, da vlada v vodstvu nacistične stranke nesoglasje. Toda le nekaj dni kasneje je Hitler pozabil na svoj bes, ki so ga povzročile take in podobne govorice o nesoglasjih v njegovi stranki. Obvestili so ga namreč nasikvaj (in tudi von Blomberg), da predsednik Hindenburg ne bo več dolgo živel. Mora se torej pripraviti! Predsednik je lahko samo eden — Adolf Hitler. Torej, pozor!

Sedaj je moral imeti dobre odnose z armado. Hitlerju se je kmalu ponudila izredna priložnost, ko se je 11. aprila 1934. leta vkrčal na križarko »Deutschland«, da bi prisostvoval pomorskim manevrom. Spremljali so ga obrambni ministri von Blomberg, načelnik štaba nemške armade general von Fritsch in admiral Erich Raeder, načelnik štaba nemške mornarice. Na ladji so se končno dogovorili in tu so zavrnili Röhmove načrte. Kajti ko so je Hitler vrnili z manevrov, je ponovno ponudil Franciji in Angliji zmanjšanje oddelkov SA.

HITLER DOLOČEN ZA HINDENBURGOVEGA NASLEDNIKA

Ko so se v Neuheimu 16. maja zbrali višji oficirji, da bi se dogovorili o nasledniku predsednika Hindenburga, je von Blomberg predlagal Hitlerja. Predlog so oficirji sprejeli šele tedaj, ko jim je von Blomberg pojasnil pogoje pakta, ki so ga sklenili na križarki »Deutschland«.

Röhm je zvedel za Hitlerjeve ponudbe Franciji in Angliji za zmanjšanje oddelkov SA. O tej ponudbi so namreč pisali praški listi. Na Hitlerjevi strani je bila armada. Na Hitlerjevi strani je bil tudi Göring, kateremu je Hindenburg avgusta 1933 podelil čin generala. To je ambiciozemu Göringmu mnogo pomenilo in zato ni čudno, da je stopil na tisto stran, ki ga je dvigala. Z Röhmmom sta bila v najslabših odnosih.

Göring je začel zbirati policijske sile »za specialne naloge«, ki jim je sam poveljeval. Nepričakovano je 1. aprila 1934 imenoval za šefa Gestapa Heinricha Himmlerja, dotodanjega šefa bavorske policije in »Reichsführerja« črnih srajc — SS.

Himmler je sovražil Röhma, kateremu je bil kot šef SS formalno podrejen, ker so bile enote SS podrejene generalnemu štabu SA, čeprav je bilo nasprotno med SA in SS skoraj nevzdržno. Ko je prišla ura obračuna, bodo prav elitne čete SS likvidirale voditelje SA.

Vzporedno je tekla še posebna akcija. Rudolf Hess (Hitlerjev namestnik), Martin Bormann (sekretar nacistične stranke) in njune pisarne vztrajno zbirajo gradivo o prestopkih oddelkov SA in o škandalih, ki jih delajo Ernst Röhm in drugi voditelji SA. In teh je precej.

Röhm je imel v nacističnem vodstvu le malo prijateljev. To sta bila Gobbels in — Hitler. Gobbels se je nagibal k Röhmu, ker je bil sam skrajnej in mu sporazum z »reakcijo« ni bil blizu. Ostal je z Röhmmom vse do sredine junija. Šele v zadnjih dneh pred likvidacijo voditeljev SA je preskočil v nasprotni tabor. Hitler je bil navezan na Röhma. Ernst Röhm in Georg Strasser sta bila edina človeka, ki sta ga lahko pikala ves čas njegove politične kariere. Hitler ni mislil na Röhmove likvidacije kot od druge polovice junija. K temu sta ga nagovorila Göring in Himmler. Priprčila sta ga, da pripravlja Röhmovim načrtom, toda do zadnjega ni mislil na fizično likvidacijo. Röhm je končno poveljeval oddelkom SA, ki so bili pomembna sila in vsi voditelji SA — obergruppenführerji — so bili Röhmovi bližnji prijatelji. Toda res je tudi, da so bili Röhm in njegovi prijatelji silno nepopularni zaradi izgredov, luksuza in moralne pokvarjenosti.

Röhm je opazil, da se nekaj dogaja in da je SA v defenzivi, zato je 16. maja izdal povelje lokalnim voditeljem SA, naj beležijo vse obtožbe in napade proti oddelkom SA.

Prihodnji tedni so zaviti v skrivnost. Kasnejša poročila o teh dogodkih in pričevanja očitno kažejo nasprotje. Dokumentov ni več. Po porazu Nemčije o teh dogodkih niso našli nobenih dokumentov. To je del zgodovine Hitlerjeve Nemčije. Za njim ni smela ostati nobena sled.

Popolnoma jasno je samo dejstvo, da je Hitler ostal pri sporazumu z armado in je zato 4. junija poklical na razgovor Röhma. Kasneje (že po obračunu) je Hitler o tem sestanku dejal, da je opozoril Röhma, naj ne poskuša začeti drugo revolucijo. »Izrecno in zadnjikrat sem ga prosil, naj se upre tej neumnosti, naj uporabi svojo avtoriteto, da bi zaustavil razvoj stvari, ki bi v vsakem primeru mogle privedi le do katastrofe«. Hitler je tudi dejal, da je zagotavljal Röhmu, da ne namerava razpustiti SA oddelke, toda opozoril ga je na njegove skandale in na razpisno in čudno življenje njegovih najbližjih tovarišev v vodstvu SA. Najbrž mu je tudi povedal o svoji nameni, da postane Hindenburgov naslednik in da mu naj ne dela težav s svojimi spori z armado.

Röhm ni nikoli povedal, kaj sta s Hitlerjem govorila. Če bi hotel to storiti, bi moral povedati takoj, kajti šestindvajset dni po tem sestanku ni več živel.

Vrtni so raje k dejstvu. Dva dni kasneje — 6. junija — je Hitler odločil, da pošlje oddelke SA na enomesečni dopust. Na dopust naj bi oddelki odšli 1. julija; vrnili bi se 1. avgusta. Dan za tem je izjavil Röhm, da odhaja na bolniški dopust za nedoločen čas. Oddelki SA ne bodo smeli nositi na dopustu uniforme in se ne bodo smeli udeleževati nobenih prireditev in vojaških vaj. In spet: da ne bi prišlo do kakšnih govoric, je Röhm izdal za oddelke SA svoj naslednji ukaz:

»Pričakujem, da bodo oddelki SA 1. avgusta popolnoma spočiti znova pripravljeni služiti častnim nalogam, ki bi jih pred nje lahko postavilo ljudstvo in domovina. Če sovražniki SA gojijo upanje, da se člani SA ne bodo vrnili z dopusta, ali da se bo vrnil samo del, smo pripravljeni, da jih pustimo uživati v tem upanju kratak čas.

V primernem trenutku obliki bodo dobili primeren odgovor. Oddelki SA so in bodo ostali usoda Nemčije«.

Sporočilo zgornje dokazuje, da Hitler Röhma ni mogel prepovoriti. Röhm je odšel iz Berlina trdno prepričan, da se v bližnji bodočnosti ne bo zgodilo nič posebnega. To govoriti tudi proti kasnejšim Hitlerjevim navedbam, da Röhm pripravljaj svojo revolucijo za konec junija. Saj je vendar

Upravni odbor trgovskega podjetja »UNIVERZAL«
Lendava, razpisuje prosto delovno mesto

POSLOVODJE

prodajalne »JELKA« v Kobilju

Pogoj: visokokvalificirani trgovski delavec ali kvalificirani trgovski delavec s 3-letno prakso. Osebnih dohodki po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov podjetja
Razpis velja do zasedbe delovnega mesta
Pismene ponudbe poslati upravi podjetja, v roku 15 dni od datuma objave razpisa.

»MEDJIMURJEPLET« podjetje za proizvodnjo in odkup domače obrti Čakovce razpisuje

JAVNO LICITACIJO

za prodajo osebnega avtomobila Fiat 1300, karamboliran, prevoženih 19.000 km.

Izključna cena 800.000 dinarjev.
Pravico do nakupa imajo gospodarske organizacije in ostale fizično-pravne osebe.

Zasebniki morajo pred licitacijo položiti kavicijo v višini 20.000 dinarjev.

Licitacija bo 21. avgusta 1965. ob 14. uri pri AGRO-SERVISU V MURSKI SOBOTI.

KINO

MURSKA SOBOTA — 20. in 22. avgusta mehiški barvni film: »Pesem za karabinko«. 23. in 24. avgusta poljski film: »Gospodična in morilec«. 25. in 26. avgusta ameriški barvni kinemaskopski film: »Milijonarka«. GORNJA RADGONA — 21. in 22. avgusta ameriški barvni film: »Baterfil 8«. 23. avgusta ameriški barvni kinemaskopski film: »Streljanje v Dodž-Sitiju«. 25. avgusta zahodnonemški kinemaskopski film: »Poslednja priča«. LJUTOMER — 21. in 22. avgusta nemška komedija »Draga moja, ostani z menoj«. 25. in 26. avgusta jugoslovanski kinema-

skopski film »Čudna deklica«. BELTINCI — 21. in 22. avgusta jugoslovansko-nemški kinemaskopski barvni film »Winetou«. CRENŠOVCI — 21. in 22. avgusta domača komedija »Boljšje je vedeti«. SALOVCI — 21. in 22. avgusta ameriški kinemaskop. barvni film »Sedmo Sinbadovo potovanje«. APACE — 21. in 22. avgusta italijanski barvni kinemaskop. film »Sigfrid«. VELIKA POLANA — 21. in 22. avgusta italijanska filmska drama »Vojna se nadaljuje«. BUČKOVCI — 22. avgusta ameriški kinemaskopski barvni film »Lažni zakoni«.

SOBE

DIJAKINO sprejemna na stanovanje, nudim tudi hrano. Tem-linova 3, M. Sobota. M-538

BRUŠENJE

MOTORNH VALJEV

MURSKA SOBOTA

AGROSERVIS

zaposlitve

Osnovna šola II v Murski Soboti sprejme v službo S N A Z I L C A
Prijava sprejema do 25. avgusta 1965. Plača po pravilniku.

Agroservis Murska Sobota išče za bife, ki ga namerava ustanoviti, ž e n s k o z z n a n j e m kuhe, najrajši kvalificirano gostinsko delavko.

Interesentke se naj javijo v upravi podjetja.

Osnovna šola Križevci pri Ljutomeru razpisuje delovno mesto

KUHARICE

za šolsko mlečno kuhinjo. Pogoj — kvalificirana kuharica.

Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

AVTOMEHANIKA, prostega vojašine, z večletno prakso sprejem. Plača in delovni čas po dogovoru. Ludvik Rajbar, avtomehaničar, Kocljeva 8, Murska Sobota. M-530

VEC ZIDARJEV — Firma Ing. Erich Krenn, Feldbach, potrebuje večje število zidarjev, priučbenih in pomožnih delavcev za gradbeno dela. Informacije in pisanja dobiti pri Hericu, urarju v G. Radgoni. Prevoz in stanovanje priskrbljeno. M-535
GOSPODINJSKO POMOČNICO sprejem takoj ali s 1. septembrom. Plača 15.000 din. Oglasite se dopoldne na naslov: Vladimir Sokolov (na pošti) M. Sobota. M-542

DRUŽINSKI MESEČNIK

Horoskop Družabni most

Peta številka je že naprodaj. Za 50 din jo lahko kupite pri vseh prodajalcih.

agencija

Prodajalci motornih vozil — Pozor! Realiteta agencija, poslovalnica Ptuj, ki posreduje pri nakupu in prodaji vseh vrst motornih vozil in kmetijskih strojev zasebnikov, prireja v avgustu in septem-

ru veliko razprodajo — preko 400 raznih motornih vozil, večje število traktorjev in drugih strojev. Prodajalci, ki želite hitro in ugodno prodati, sporočite takoj. Prijave so brezplačne.

TEDENSKI KOLEDAR

Petek, 20. avgusta — Bernard Sobota, 21. avgusta — Ivana Nedelja, 22. avgusta — Timotej Ponedeljek, 23. avgusta — Zdenka Torek, 24. avgusta — Jernej Sreda, 25. avgusta — Ludvik Cetrtek, 26. avgusta — Aleksander

dežurna služba

ZDRAVSTVENEGA DOMA

MURSKA SOBOTA
20. avgusta — dr. Rousova
21. avgusta — dr. Župančič
22. avgusta — dr. Župančič
23. avgusta — dr. Župančič
24. avgusta — dr. Gregorčeva
25. avgusta — dr. Rousova
26. avgusta — dr. Gruškovnjak

izgubljeno

TORBO, temnozelené barve sem izgubil od Brezovec do Tešanovec, v njej so bili moški plašč, moška srajca in ključji za moped. Najditeja prosim, da mi vse vrne proti nagradi na ime: Avgust Časar, Tešanovci 107, p. Martjanci. M-531

PRODAM

MOPED TZ, v dobrem stanju, prodam. Hristo Mičev, vrtnar, Tomšičeva 19 B, Murska Sobota. M-529
SPALNICO (flodrano), polirano, ugodno prodam. Tomšičeva 4 B, Murska Sobota. M-532
SEME INKARNATKE prodam. Vučja gomila 20. M-534
ZASTAVO 750, novo, ugodno prodam. Naslov v upravi lista. M-536
FIAT 600, v dobrem stanju, ugodno prodam. Stari trg 12, Ljutomer. M-537
MAGNETOFON »GRUNDING«, pralni stroj, gramofon, soda (280, 150 l, nova) in moped, ugodno prodam. Kančevci 37, p. Križevci v Prekmurju. M-539
MOTORNKO KOLU BMW, dobro ohranjeno, prodam. Ogled možen vsak dan v Trg. podj. »POTROŠNIK« v Murski Soboti. M-540
MOPED, enosedezni, prevoženih 2.800 km, ugodno prodam, Ciri Metodova 27, M. Sobota. M-541
MOTORNKO KOLU DKW, s prikolic, prodam. Rudolf Kuzma, Beznovci 30, p. Bodonci. M-543
MOTORNKO »Puch« 125 cm, prodam. Zoran Velmarja 1, M. Sobota. M-544

KMETIJSKI KOMBINAT RADGONA: USPEŠNO POLLETNO GOSPODARJENJE — KMETIJSKI KOMBINAT RADGONA

Čvrst proizvodni program delovnih enot

Sprememba tehnologije proizvodnje in usmeritev k lastni krmski bazi

KMETIJSKI KOMBINAT V GORNJI RADGONI je zaključil polletno gospodarjenje s pozitivnim finančnim rezultatom, kljub nekaterim resnim motnjam (predvsem zaradi elementarnih nezdov po toči in poplavih). Izhajajoč iz rezultatov polletnega gospodarjenja pa je kolektiv kombinata že tudi ukrepal v tem smislu, da bo vso poslovanje prilagodil novim gospodarskim odnosom; grepredvsem za izboljšanje in določene spremembe tehnologije proizvodnje, zlasti v živinoreji, upoštevajoč pri tem rentabilnost in gospodarnost poslovanja posameznih proizvodnih dejavnosti in temu ustrezen namen in tempo investicijskih vlaganj v bodoče. To je tudi glavni smoter in sklep osrednjega delavskega sveta kombinata, usmerjen prvenstveno k temu, da bi letošnje gospodarsko leto uspešno zaključili.

Kljub neugodnim vremenskim razmeram so v radgonskem kombinatu zabeležili v I. polletju pri pridelavi in predelavi mleka, kar se končno odraža tudi v celotnem gospodarskem rezultatu podjetja.

PRIRASTKI IN POLNA LASTNA CENA

Pri pitani živini so realizirali skupno 193.816 kg. Polna lastna cena je bila v I. polletju pri pitancih 577 din po kg, dnevnih prirastek pa 0,90 kg. Najvišja polna lastna cena pri mleku je znašala 122 din, najnižja 95 din, povprečna pa 107 din, kar je vsekakor ugoden rezultat. Na kombinatu redijo skupno 738 krav, ki so dale povprečno 8 litrov mleka na dan po repu. V prašičerji so realizirali 102.550 kg svinjskega mesa. Dnevni prirastek je znašal 0,56 kg, polna lastna cena pa 530 din po kg.

Proizvodnja v prašičerji je kljub doseženim ugodnim rezultatom še vedno problematična, saj je razlika med polno lastno ceno in cenom na tržišču kljub ugodnejšim cenam še vedno okrog 20 din v slabšo kombinata.

KAKO REŠITI TA PROBLEM IN SE TUDI V ŽIVINOREJI DOKOPATI DO VEČJH GOSPODARSKIH DOSEŽKOV IN RENTABILNOSTI?

Kolektiv, zlasti pa še organi delavskega upravljanja so o tem problemu že razpravljali in luči nove gospodarske reforme. Ugotovili so predvsem, da se je potrebno povsod boriti za gospodarski optimum in usmeriti prizadevanja za uresničevanje teh smotrov v spreminjanjem tehnologije proizvodnje in njenim prilagajanjem konkretnim razmeram v kombinatu, pri čem pa se zlasti zavzemati za timvečjo lastno krmsko bazo. Poiskali bodo več variant za krmiljenje živine z lastno krmo in morebiti tudi nekoliko pri-

dajšali roke pitanja živine. Cisto konkretno: v okviru kmetijskega obrata bodo sestavili in sprejeli čvrste proizvodne programe za vsako delovno enoto posebej. V teh proizvodnih programih bodo določili, katere kulture so najbolj ugodne za pridelovanje glede na najmanjši riziko in tudi potrebe lastne proizvodnje v živinoreji. Proizvodna usmeritev delovnih enot bo torej posledično lažja, k se večji rentabilnosti proizvodnje kmetijskega obrata kot celote.

ZA ČVRSTE KOOPERATIVNE ODNOS S KMETOVALCI

V I. polletju so realizirali plan odkupa od zasebnih kmetovalcev: 710 mladih goved, 99 krav, 117 telet in 1.071 prašičev — pitancev. Skupna vrednost odkupljenih živali znaša 202 milijona din.

Kombinat je s kmetovalci tudi v čvrstih kooperativnih odnosih, za kar pa si bo poslej še dosledneje prizadeval, zlasti pri reji plemenskih krav in pisanju prašičev. Trenutno ima kmetijski obrat v reji pri kmetovalcih 229 glav mlade goveje živine (za pitanje), 49 plemenskih krav, 60 plemenskih svinj, 21 plemenskih merjasev in 6 plemenskih bikov.

30 DO 45 STOTOV PŠENICE NA HEKTAR

V rastlinski proizvodnji sicer še niso znani vsi pridelovalni rezultati, ker se gospodarsko leto končuje šele koncem jeseni. Znan pa so že hektarski donosi pri pšenici in jarem ječmenu. Letos je imel kmetijski obrat zasejanih 400 ha zemljišč s pšenico. Povprečen hektarski donos pri pšenici znaša 35 stotov, medtem ko so pri pšenici »Leonardo« dosegli na ne-

katerih parcelah tudi od 30 do 45 stotov pridelka na ha. Prevladuje italijanska sorta »Leonardo«, njej pa sledita »San pastore« in »Bezo-staja«. Več kot polovico letošnje pridelke skladšč bodo lahko vnovčili kot semensko blago.

Največji problem pri pridelovanju pšenice pa je nedvomno veliko pomanjkanje sušilnic in skladišč, saj so morali letos dati v merkantil precej pšenice, ker je v ljutomotli sušilnice niso mogli posušiti v razpoložljivih količinah. Izgradnja skladišč in sušilnic bo potemtakem primarna naloga kombinata že v prihodnjih letih.

MED NAJBOLJSIMI V SLOVENIJI

Tudi radgonski kmetijski kombinat se po doseženi polni lastni ceni pri živini in mleku nedvomno uvršča med najboljše kmetijske organizacije v Sloveniji. Podobno je tudi pri osebnih dohodkih zaposlenih. Letos, še pred začetkom uveljavljanja gospodarske reforme, so povečali osebnih dohodkov v povprečju za 10.000 dinarjev na zaposlenega; lani so znašali osebni dohodki povprečno za zaposlenega 36.000 din, letos pa že 46.000 din, tako da trenutno ne čutijo potrebe po pomovnem zvišanju osebnih dohodkov. Morda se bodo odločili samo za nekatere korekture pri posameznikih.

TUDI DRUGI OBRATI — USPEŠNO GOSPODARILI

Na kmetijskem kombinatu v Radgoni še sedaj pridelajo okrog 60 odst. lastne krme za potrebe živinoreje. Letos nameravajo odpreti tudi novo farmo za bekone v Podgradju, ki bo spločetka delala s 50 odst. zmogljivostjo.

Tudi drugi obrati kombinata so gospodarili uspešno. Obrat »Mesozideltki«, je izpolnil letni plan 59

odst., plan pri izvozu govejega mesa pa že 69,2 odst. Kombinatu izvažajo meso na inozemska tržišča samostojno po tem svojem predelovalnem obratu. S kvalitetnim mesom in mesnimi izdelki pa zalaga tudi domače in nekatere ljubljanske mesnice.

Obrat za predelavo vin je realiziral letni plan z okrog 70 odst. Zanimivo je, da je realizacija plana najvišja pri polnemečnem vinu — radgonskem biseru, ki gre izredno dobro v denar na domačem tržišču. S podobnim dosežkom pri izpolnjevanju letnega proizvodnega načrta se lahko pohvali tudi kolektiv gozdarskega obrata.

340 MILIJONOV ŠKODE ZARADI ELEMENTARNIH NEZGOD

Letošnje elementarne nezdode niso priznale niti radgonskemu kmetijskemu kombinatu. Tako jim je toča poškodovala okrog 100 ha vinogradov in zmanjšala pridelok od 40 do 100 odst. (Janžev vrh). Zaradi toče računajo na izpad 40 vagonov vin. Toča jim je napravila občutno škodo tudi na poljedelskih kulturah. Skupno škodo po toči cenijo nad 120 milijonov din. Škodo bodo sicer dobili povrnjeno po DOZ, vendar pa je mnogo večja kot naj bi znašala povrnitev škode. Škodo so namreč ocenili po takratnih planskih cenah za posamezne pridelke, po katerih je kombinat (vendar ne iz spekulativnih razlogov) tudi zavaroval pševke. Tako nastaja negativna razlika za kombinat za približno 30 odst., za kolikor so se namreč zaradi drugene paritete dinarja zvišale cene pšenici po začetki gospodarskih reformi.

Se občutnejšo škodo pa so kombinatu povzročile letošnje poplave, ne samo nedavna, in ščavniški dolini, v Apški dolini ob Plitvici in na prvi terasi ob reki Muri. Tako je bilo območje ščavniške doline (okrog 600 ha) večkrat poplavljen, skupno pa je bilo poplavljenih okrog 1.400 ha obdelovalnih zemljišč kombinata.

Škodo zaradi poplav ocenjujejo v kombinatu z zneskom 220 milijonov dinarjev.

Kolaričeva številna družina

Vse imam rada, ker so moji

Spomnimo se, kakšno vzdušje je bilo pri hiši, ko se nam je rodil prvi otrok. Pre-rokovanja: bo sin ali hči so bila na dnevnem redu, ki se po navadi končajo v veselje nekoga medtem, ko je istočasno drugi razočaran, da se ni njemu izpolnila želja.

»Prvi otrok v hiši res pomeni nekaj več dokler se ne rodi drugi.« nam je povedala Verona Kolarič, ki je rodila doslej kar 18 otrok.

Ze prihod k hiši pri Kolaričevih v Dolnji Bistrici vzbudi v tujcu pozornost, ker je na dvorišču lahko opaziti polno otrok. Ko smo zavili okrog hiše, so se naenkrat razleteli in pozneje je bilo videti le polovične obraze, ki so kukali izza ogalov. Najstarejša v tej skupinici je ostala pri vodnjaku.

»Smo prišli prav h Kolariču?«

»Ja, sami otroci smo doma,« je odgovorilo dekle, ki je v naročju držalo najmlajšega člana družine, ki je star komaj tri mesece. Malce smo se začudili, ko nam je prinesla stol, kar človek ne bi pričakoval od tako malega otroka. »Mama bo prišla takoj,« je dejala. Potem pa jo je seveda zanimalo od kod jih poznamo in podobno. Na koncu je precej zaskrbljujoče pristavila: »Veste, mi smo bolj slabo oblečeni!« Naš odgovor je bil kajpak dokaj splošen, »saj so vsi otroci enaki, vsi se zamažejo.«

Počasi so se izza vogalov približevali otroci. Na njihovih obrazih je bilo opaziti rahel, čeprav malce boječ nasmeš. Res nismo dolgo čakali, ko je na dvorišče stopila 45-letna Kolaričeva mati, ki ima pri hiši še vedno 11 nepreskrbljenih otrok.

»Od časopisa smo.« Potem je pogovor stekel.

»Kdaj ste rodili prvega otroka?«

»Leta 1939, eno leto prej pa sem se poročila. Sedaj živi še 16 otrok. 11 jih je doma, ki še niso preskrbljeni, medtem ko so ostali odšli po svetu.«

»Kako se preživljate?«

S solzami v očeh je začela govoriti.

»Težko je, težko, ker nas je dosti pri hiši. Zemje imamo samo hektar in pol, pa še to je zadnja voda preplavila. Mož je moral na delo v Avstrijo, da bo nekaj zaslužil.«

»Kako je z zdravjem vaših otrok?«

»Zdravi so, česar sem zelo vesela, saj drugače ne vem, kako bi šlo z denarjem in mojim časom skozi.«

»Kako se učijo otroci in kam po končani šoli?«

»Učijo se še kar dobro, seveda ne najbolje. Pomislite, letos v jeseni jih bo kar sedem hodilo v šolo, kakšni izdatki so to. Skrbi me le, če bomo lahko vse izsolali, ker to precej stane.«

»Ali dobite od občine ali RK kakšne pomoči?«

»Dobili smo, vendar zadnje čase več ne, čeravno bi to pomoč zelo potrebovali.«

»In za konec morda še tole vprašanje: Kaj priporočate ženskam, ki bi rade imele otroke?«

»Če jih bodo imele pri kateri hiši toliko kot pri nas, potem se bo morala mati marsičesa odreči. Poleg tega pa je to napor, ki ga morda dandanes ne bi vsaka zmogla.«

Na kraju našega obiska smo omenili še slikanje. Prejšnje oblečke, katere nosijo otroci doma so zamenjali za čiste. J. S.

Prvaki - plavalci M. Sobote

Na bazenu v Murski Soboti je bilo v nedeljo II. kolo za prvenstvo Pomurja v plavanju za pionirje, pionirke, mladinke in mladince. Na tekmovanju je nastopilo okoli 50 tekmovalcev iz treh pomurskih društev TVD Partizana. Ljutomer, Radenci in M. Sobota. Tekmovalci iz Ljutomera so nastopili samo v konkurenci pionirjev in zasedli drugo mesto.

Tekmovanje je uspelo in rezultati, ki so bili doseženi, pričajo, da je med mladino Pomurja precej nadarjenih plavalcev in plavalk, ki bi v danih pogojih lahko spregovorili resno besedo na tekmovanjih republiškega značaja. Omembe vreden je rezultat pionirke Kemer Kiti iz Radenec na 100 m prosto: 1:28,7, na 100 m prsno 1:43,4. Ta mlada nadarjena plavalka bi bila v ugodnih pogojih lahko resni konkurent tekmovalkam v naš državi. Tudi plavalci Dittrich Marjeta, Starec Iztok, Deškovič Ljubomir, Domjan Milan, Dolgov Karel, Podlessek Silvo, Drvarič Janez, Mevželj Maja, Dolgov Jana, Gomboc Elizabeta, Sormaz Ivanka in Jelka ter drugi bi lahko ob ugodnih tekmovalnih pogojih predstavljali dobro ekipo. Po dogovoru s plavalci Radenec in Murske Sobote, bi v prihodnji sezoni nastopila oba kluba pod skupnim imenom v slovenski plavalni ligi. Zato pa so potrebni boljši pogoji in razumevanje višjih forumov.

V skupnem številu točk so zmagali plavalci Murske Sobote, ki so zbrali 135 točk, Radenci 91 in Ljutomer 21 točk. S tem je ekipa TVD Partizana iz Murske Sobote ponovno obdržala naslov pomurskega prvaka v plavanju. Skupno število točk iz obeh kol Pomurskega prvenstva je: TVD Partizan Murska Sobota 269, TVD Partizan Rdaenci 213 in TVD Partizan Ljutomer 21 točk. Med pionirkami so zmagale pionirke TVD Partizan iz Radenec s 69 točkami pred Murske Soboto 35 točk. Mladinke TVD Partizana iz Radenec so zmagale s 66 točkami pred Soboto 55 točk. Med mladinci so bili boljši plavalci Sobote, ki so zmagali s 111 točkami pred Radenci 40 točk.

Na tekmovanju so bili doseženi naslednji rezultati:

Pionirji:
66 m prosto: Domjan (Radenci) 49,5, Gorčan (Sobota) 53,1, Gobar (Ljutomer) 55,1, Skrllec (Sobota) 55,7, Černjavič (Ljutomer) 56,3, Rajh (Ljutomer) 59,5.

66 m prsno: Deškovič (Sobota) 1:01, Topolnjak (Ljutomer) 1:02,2, Starec R. (Sobota) 1:04, Gobar (Ljutomer) 1:03,1, Srebotnik (Ljutomer) 1:05,7, Horvat (Sobota) 1:06,9.

4 x 66 m prosto: Sobota 3:30,1, Ljutomer 3:37,8.

Pionirke:
66 m prosto: Sormaz I. (Radenci) 1:01, Dolgov Janja (Sobota) 1:04,8, Sormaz J. (Radenci) 1:15,2, Kovač (Radenci) 1:23,6.

66 m prsno: Zupanc (Radenci) 1:06,7, Sormaz I. (Radenci) 1:16,8, Mevželj (Sobota) 1:23,4, Kovač (Radenci) 1:25.

4 x 66 m prosto: Radenci 5:12,1, Sobota 5:46

Mladinke:
100 m prosto: Dittrich Marjeta (Sobota) 1:24,5, Kemer (Radenci) 1:28,7, Sormaz I. (Radenci) 1:58,9.

100 m prsno: Kemer (Radenci) 1:43,4, Gomboc (Sobota) 1:47,8, Zupan (Radenci) 1:57, Mevželj (Sobota) 2:05,7.

4 x 66 m prosto: Radenci 4:18,8, Sobota 4:22,2.

Mladinci:
100 m prosto: Starec I. (Sobota) 1:12,4, Drvarič (Radenci) 1:20,1, Starec V. (Sobota) 1:22,3, Domjan (Radenci) 1:22,6.

100 m prsno: Dolgov (Sobota) 1:34,7, Podlessek (Sobota) 1:36,3, Deškovič (Sobota) 1:39,2.

4 x 66 m mešano: Sobota 3:49,4.

4 x 100 m prosto: Sobota 5:50.

MILAN FILIPČIČ:

REICHSTAG V PLAMENIH

bil na dopustu in so ga zadnji dan prav tega meseca našli nič hudega slutečega v postelji. Odšel je v letovišče Wies-See blizu Münchena in tam ostal do svojega žalostnega konca.

Hitler je govoril kasneje (13. julija 1934) pred Reichstagom in pred poslanci pojasnjeval Röhmovo krivdo. Hitler jo je tolmačil takole: »Röhm naj bi osnoval zveze z generalom von Schleicherjem (nekdanjim kanclerjem), s katerim se je dogovoril za določeni program:

1. vreči sedanjo nemško vlado;
2. armado in vsa nacionalna združenja zliti v eno samo organizacijo;
3. tej novi organizaciji bi načeloval Röhm;
4. general Schleicher bi postal podkancler in tako zamenjal von Papena. Kasneje bi Schleicher vstopil v vlado.«

Vse je kazalo, da sta se sporazumela, naj bi Hitler še nadalje ostal kancler. Ker nista verjela, da bi Hitler pristal na ta načrt, sta skovala zaroto. Program bi izvedla »udarom«, v katerem bi glavno vlogo odigrala garda štaba SA. (Spomnimo se, da je na to gardo opozoril Hitlerja že prej general von Blomberg.) To bi ne bilo vse. Hitler je dejal, da sta se Schleicher in general von Bredow povezala z neko »tujo velesilo«. Misli je Francijo. Tako bi bila zarota popolna. Med upornike naj bi vstopil še Georg Strasser, ki je od Hitlerjevega prihoda na položaj kanclerja živel sam zase in se politično ni več udeleževal.

Hitler je še poročal o Röhmovem načrtu, da bi se postal vladne četrti v Berlinu in da bi tako zajel njega — Hitlerja. Röhm je bil po Hitlerjevih besedah prepričan, da bodo oddelki SA uspeli ukrotiti ostale vojne sile v državi (SS in armado!) Akcijo naj bi izvedli konec meseca junija.

Težko je iz te Hitlerjeve zgodbe o Röhmovi zaroti izluščiti resnico. Če so voditelji SA pripravljali »udar«, tedaj ga niso pripravljali za konec junija, kajti Hitlerjev »protiudar« jih je zadnjega dne meseca junija v celoti presestetil in jih našel nepripravljene. Zgodba o Röhmovi zaroti je brzokone laž. Po vojni je nekdanji notranji minister Frick izpovedal, da je Hitlerja perprčil o Röhmovi zaroti Himmler. Če je Hitler samo igral užaljenega führerja in se pretvarjal v svojem besu, je na dan obračuna zaigral veliko vlogo. Ljudje, ki so Hitlerja dobro poznali, pravijo, da je tudi sicer znal odlično igrati in se pretvarjati.

Mesec junij 1934 je bil mesec temnih pričakovanj. V Berlinu je bilo ozračje naelektrizirano. Širila so se razna napovedovanja in vsepovsod so ugibali, kaj se bo zgodilo. Brüninga (nekdanjega kanclerja) in Schleicherja so opozorili, da ju kani Hitler odstraniti, če bi prišlo do obračuna. Brüning je verjel opominu in odpotoval v Švicio. Schleicher je tudi odpotoval, toda že čez nekaj dni se je vrnil v Berlin, kjer so ga nekaj tednov kasneje pokosili strelji iz esovskih revolverjev.

HITLER OBISČE MUSSOLINIJA V BENETKAH

V juniju 1934 je Hitler odšel prvič kot kancler na obisk v inozemstvo. Obisk je bil namenjen njegovemu tedaj še »starejšemu bratu« v politiki — Benitu Mussoliniju. Srečala sta se 14. junija v Benetkah. Hitler se je počutil kot učenček. Mussolini je bil na vrhuncu slave in je sprejel Hitlerja v bleščeči uniformi, s kratkim mečem ob boku.

Hitler je prispel v skromnem dežnem plašču in z mehkim klobukom. Tega prvega srečanja ni Hitler nikoli prebolel, saj se je zdel ponižan, ko mu je italijanski diktator svetoval:

»V svoji hiši morate uvesti red...«

NA POLICAH STUČI JSKE KNJIZNICE

Uzance za blagovni promet. Ljubljana 1961.

LENIN: Imperializem kot najvišji stadij kapitalizma. Ljubljana 1958.

KUKOLEČA S.: Ekonomika preduzeća Sveska 2. (drugo izdanje) Zagreb 1961.

KUKOLEČA S.: Ekonomika preduzeća. Knjiga I. (četrt izdanje) Zagreb 1965.

PEJOVIĆ M.: Analiza bilansa privrednih organizacija. Beograd 1961.

ELAZAR M.: Privredna i finansijska matematika. Beograd 1961.

VASILJEVIĆ K.: Teorija i analiza bilansa. Beograd 1962.

LEHMANN R.: Vabilo na ples. Ljubljana 1965.

MALCOLM L.: Pod ognjenikom. Ljubljana 1965.

THACKERAY W. M.: Semenji ničevosti. I. II. knj. Ljubljana 1965.

MIKUŽ M.: Slovenci v stari Jugoslaviji. 1917-1941. Ljubljana 1965.

JUVAN J.: Potopljeni mesec. Ljubljana 1965.

SLOVENIJA, turistični vodnik. Ljubljana 1964.

PETKOVSEK — STANIČ: Gobe. Ljubljana 1965.

Diafilmkatalogusa. Szombathely 1963.

VANDOT J.: Kekec na hudi poti. Ljubljana 1965.

HORVÁTH K.: vármegye 1658. évi nemesi összeírása. Szombathely 1943.

HORVÁTH K.: Vas vármegye 1754. évi nemesi összeírása. Szombathely 1939.

HORVÁTH K.: Vas vármegye 1835. évi nemesi összeírása. Szombathely 1937.

A Szombathelyi királyi liceum alapítása és első évei. Szombathely 1934.

GEFIN Gy.: A Szombathelyi székesegyház ismertetése. Szombathely 1942.

PETO E.: A mult és a jelen vasvármegyei és Szombathely város körházának életében. Budapest 1934.

HORVÁTH K.: Vas vármegye 1726/27. évi Nemességvizsgálata. Szombathely 1940.

POD SVOBODNIM SONCEM

F.S. FINŽGAR

40

Tunjuš je medtem najprej pregovoril Ante, naj tiho pospravijo tabor in izginejo, potem pa večerjal pri Svarunu in zabavljaj na Ante. Napil se je medu in vina in drobne oči so mu obitale na Ljubinici, da se je deklica stresla.

Zjutraj so pritekli starešine Slovenov praviti Svarunu: »Ante je so izginili. Tabor je prazen! Tunjuša je vzela noč!«

Svarun je stisnil ustnice in sklenil, da se na poti sam v deželo Bizantincev in prižene vsaj nekaj plena, Iztoka pa pošlje v gradbišče, naj ga varuje in brani v sili. Poslal je ponj.

Vseopovsod se je razlegal klic: Iztok! Iztok! A Svarun je zaman čakal. Potem je sklical veljake in jim naznanil, da ni več starosta.

41

Radovan in Iztok sta se ponoči spustila na dobro cesto proti Bizancu. Hodila sta spšno, da bi bila čim dalje vstran, preden bi ju pogrešali. Proti jutru sta zaslišala konjski skokot.

»Tunjuš!« je siknil Radovan, ko je odvihral mimo rdeči plašč.

»Sinko, boj se ga!«

»Pa je dober mojemu očetu!«

»Tvoj oče je slep. V Bizancu se Tunjuš plazi po vseh štirih in liže Upravdi čevlje, med Slovence pa nosi razdor. Snoči so Ante izginili preko Donave, ne da bi čakali posveta današnjega dne. Kdo jih je podpihnil? Tunjuš, smetjavec!«

Zlezla sta iz grmovja in potovala dalje. Iztok je povešal glavo. Očetu je prizadel tako bridkost! In še to, da je Tunjuš hinavec!

42

Stirinajst dni sta tako potovala. Nekega večera zagledata pred seboj ogenj in se brez skrbi napotita proti kurišču. Ko pa prideta že čisto blizu, spoznata Tunjuša. Radovan hitro ubere druge strune in oglasi se divja hunska pesem. Iztoku je roka zatipala po nožu.

Glavar je ukazal, da se godca sprejmeta in pogostita. Bil je pijan od veselja, ker se je vračal iz Bizanca, kjer je dobil težke denarje v nagrado za ščuvanje med Sloveni in Anti.

Ko sta se Slovena okrepčala, je Tunjuš ukazal, naj Radovan zagode in Iztok zapoje.

»Poj Sloven, potem pa spat! Vesta, kaj nas čaka jutri? Epafrodit pride. Trgovce ima tovor, da se spleča nekaj kratov pošteno suniti!«